

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
11-12/2016

Fénixcon 2016

Fénixcon letos nebyl Parconem a zdá se, že teď ještě pár let nebude. Pomohl fandomu, když bylo třeba, a nyní se může věnovat vlastnímu rozvoji. Symbolicky se to projevilo křtem Kroniky Fénixconu a fakticky změnou hotelu, místo Slovanu jsme se konali v hotelu Vista v Brně Medlánky.

Ta kronika se hodně podobala okované knize Slovenské republiky a záleží na nás všech, co se do ní napíše. Hotel byl asi nejlepší, v jakém se kdy konal nějaký čs. con, třebaže má o hvězdičku více než Slovan, díky parkování zdarma a snídaní v ceně přišel con autem se dopravující dvojici asi o tisícovku levněji. Nevýhodou hotelu Vista (Vistry měly vždycky nějaké) jsou celkem malé přednáškové sály a nepřítomnost salónku jako byl Prezident ve Slovanu. Pořadatelé budou muset uvážit, co je důležitější, Fénixconu jako jednomu z mála conů neklesá počet účastníků, takže sám od sebe se problém asi nevyřeší.

Ale vy jste jistě zvědaví na příhody během cesty na con, takže 2. prosince okolo jedné mě Jírka a Jarka Doležalovi vyzvedli před domem, to mi umožnilo naložit výtisky Prostoru k navštívení pro Jiřího Olšanského a tašku knih pro další fanoušky, kterým jsem je během roku slíbil. Největší z nich byla buriánovská monografie, kterou si objednala Jiřina Vorlová pro Mirka Dvořáka za včasné vytištění Mloka a Kočasu, potom co ona z rodinných důvodů odevzdala rukopisy na poslední chvíli. Protože na dálnici skončily asi kvůli příchodu zimy všechny práce, dojeli jsme do Brna prakticky bez přibrzdění, jedinou kalamitu jsme zažili až v Brně, kdy jsme si užili zipování z tříproudové dálnice do jednoproudové silnice.

Pak se před námi objevil náš hotel (dokonce s volným místem k parkování) a před ním Lenka Pilchová, která si v pravidelných intervalech vybíhala zakouřit (málem bych zapomněl na další velkou výhodu, Vista je zcela nekuřácká, pokoje, chodby, restaurace, všecko). Pozdravili jsme se s organizátory u bleskurychlé prezence a šli se ubytovat.

Po chvíli vzpomínání z cesty a zabydlování jsem vrazil na obhlídku, restaurace se začala plnit a přivítal jsem se s Ivanem Al'akšou (dal mi Fantáziu 2016), Jánem Žižkou, potkal jsem Freyu, pro kterou jsem měl podepsaného Kocoura Matylda, Beatu Tomash, Pavla Mikuláštička, Pavla Poláčka, Strejdu Otavu, Lenonu Štiblaríkovou, Soyku (dala mi Zombie Apokalypsu), A. K. K. Kudláče, Danielu Mičanovou, Viktora Dražného se synem, Pavla Kavánka, Víťu Štacha, Romana Krestu, Roberta Rameše s Majkem, Hanku Pěchulovou a Opaváky, a pak začala přijíždět další várka conistů, Peřo Pavelko a Dáreček, Slávek Saczek a Karel Marha.

Přiblížil se čas slavnostního zahájení a obě části restaurace, potažmo jídelny se zaplnily. Pokřtili jsme (pro jistotu písemkem) Kroniku Fénixconu a já se vydal na (opět) výbornou přednášku MUDr. Šimůnka, tentokrát o možnostech, potažmo nemožnosti univerzální syntetické stravy, amarounů se asi nikdy nedočkáme, díky bohu. V prostorách Workshopu Jiřiny Vorlové následovalo pásmo Kristýny Obrdlíkové *Jak (ne)blufovat o larpu*, neměl jsem možnost sledovat jej celé, ale rovněž se ke mně dostaly příznivé ohlasy.

Pak jsem povídal s dalšími příchozími, **Pokračování na str. 7**

OBSAH

Fénixcon 2016	1	Silvestr se blíží	19
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Drony z trochu SF pohledu	20
Vánoční tipy od Laseru	2	Civilizační šok²	21
Hvězdný bulvár	3	Časem s vědou – listopad	24
Žena se lvem	8	Leibnizovy filosofické světy	25
Lavie Tidhar: Muž leží a sní	9	Komunikace chaosem	26
Lovecraftovská Atlantis a obří pavouci	10	Jiří Olšanský: Prostor k navštívení	27
Za obálku MLOKA důstojnější	12	O nejlepší fantasy 2016	28
Všechno je jenom dvakrát	13	O Stříbřitělesklý halmochron	28
O české porevoluční fantastice	14	Faktor Churchill	28
Čriečky diamantového věku	15	PF 2017	28
Rozhovor s Richardem Podaným	18		

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Sestavovat Interkom v tomto předvánočním čase nabitým událostmi není jednoduché, když se redaktor účastní společenského života, není čas na práci pro časopis a naopak. Posuďte sami, jak to dopadlo, no asi jako každý kompromis...

Chtěl jsem upozornit na pár věcí, které by vám pomohly v výběrem dáreků, ale místo se našlo jen pro některé, ostatně u dobré knihy nezáleží na datu koupě či darování.

Začal jsem číst sbírku *Žena se Ivem* a přes mou počáteční skepsi mohu zatím věc jen chválit, více v rozhovoru Julie Novákové s editorkami na straně 8.

Ivo Fencel a Honza Křeček nás zásobili recenzemi na tak trochu zvláštní knihy, Honza přidal ještě rozhovor s Richardem Podaným.

Náš občasný přispěvatel Milan Petrák poskytl ukázkou ze své nové knihy *Terapie chaosem*, třeba zaujme i nás, kteří na sobě ještě potřebu terapie neshledáváme.

Z časopisu *Instinkt* se mě zeptali, co si myslím o dronech, odpověď na zasláné otázky rovněž trochu zdržela vydání tohoto čísla, tak bude jen spravedlivé, když si je budete moci přečíst na straně 22.

Možná jste zaslechli o iniciativě „Za obálku MLOKA důstojnější“, věřím tomu, že většině petentů šlo o to, že by se jim líbilo, kdyby obálka sborníku souvisela s obsahem, ale bez imunizační zkušenosti minulého režimu se podepsali pod text, kterým politická korektnost natahuje pařáty do hájemství zdravého rozumu, kterým fantastika dlouhé roky byla (stejně jako chvíli trvá, než na sobě poznáte příznaky tyfu, ani tohle není okamžitě zjevné, nicméně používání slovních spojení typu „laciný a nedůstojný stereotyp“ mi přijde jako diagnosticky uchopitelné). Více na straně 12.

Zdeněk Rampas

Předplatné IK a jak jej poslat na to jediné a správné místo

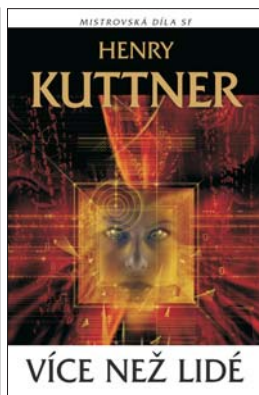
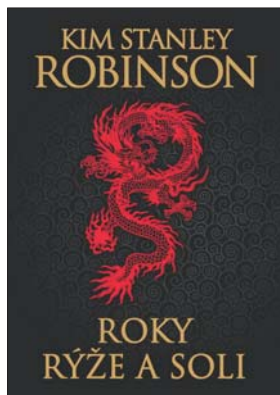
Předplatné činí opět 300 Kč a zaplatit lze přes konto u Fio banky, které má tu výhodu, že bez poplatků umožňuje poslat peníze i slovenským předplatitelům. Takže pro platbu z ČR používejte číslo konta: **2700397108/2010** a pro platbu ze SR **IBAN: SK89 8330 0000 0027 0039 7108** (platbu zadejte jako vnitrostátní převod).

Pokud jste tak již neucinili na Fénixconu či jinak, pošlete tři sta korun (čísla 300 Kč, respektive 12 euro, nebo podle momentálního kurzu), nebo můžete předplatné poslat složenkou na mé jméno a adresu redakce (je v tiráži :-).

Posíláte-li předplatné na konto, ale přes Českou poštu, upozorněte na to i mailem, mnohdy je identifikace plátce prakticky nemožná.

Zdeněk Rampas

Vánoční tipy od Laseru

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 11-12/2016 (308)

Adresa redakce

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

e-mail: zrampas@gmail.com

<http://interkom.vecnost.cz>

Šéfredaktor

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka

Kristýna Benediktová

Redakční kruh

Richard Klíčnick a Michaela

Autoři tohoto čísla

Ivan Alákša, Egon Čierny, Ivo Fencel, Miloš Ferko, Martin Gilar, Filip Gotfrid, František Houdek, Vilma Kadlečková, Petr Kaufner, Jan Křeček, Julie Nekola Nováková, Markéta Pytlíková, Zdeněk Rampas, Jiřina Vorlová, Renata Flyte Wilflingová

Fotografie

Ján Žižka, Jaroslav Houdek

Sponzoři tohoto čísla

Daniela Kovářová

Jiří Doležal

Jiří Grunt

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla byla dne 10. 12. 2016

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Demokrati tvrdí, že Trump nechá pobít gaye, legalizuje otroctví a sebere ženám jejich práva. On je snad muslim?

Všechny ty dámy, které před pár dny tvrdily, že je osahával Donald Trump, dnes upřesnily, že se jim to prý docela líbilo.

Na strašení Trumpem je nejpozoruhodnější, že jím straší zejména ti, kteří až dosud před podléháním strachu varovali.

Zbyněk Petráček

Do Titaniku už teče voda a důstojníci diskutují, které záchranné čluny budou nekuřácké.

Viktor Orbán

Samsung prohlásil, že Note 7 byl původně určen pouze pro palestinský trh.

„Nedotýkat se!“ musí být nejstrašidelnější věc, jakou možno číst v Braillově písmu.

◆ ◆ ◆

● **20. října** jsme se U Kruhu po dost dlouhé době zase potkali s Frantou Novotným, donesl jsem k nahlédnutí knihy *Uspořádání světa* od H. Kissingera a *Jak vyložit svět* od S. Weinberga. Probrali jsme věrohodnost posledních dílů seriálu „Poslední lod“ a různé konce Frantova nového románu, který píše pro Argo.

Pak dorazili Honza Kovanic a Jana Rečková, Honza jako by už tolik neřval nebo to bylo dáno tím, že krom již jmenovaných v salonku byl už jen Vláša Němec a později ještě Richard Šusta (ten začal zase psát. A snad jej k tomu vyprovokovaly Vlášovy žádosti o konzultace).

● **21. října** pořádá Vilma (před) Halloweenový večírek, na který se podařilo přilákat obvykle zaneprázdněného Pavla Bakiče. Ukázala se i Sanča a obvyklí podezřelí: Mikovcovi, Vaňkovi, Rámišovi, Milena s Martičkou a z Poříčan dorazila Bára s Viktorou. Celkem nás bylo asi sedmnáct, ale masky si připravilo jen asi šest odvážlivců, hlavně dětí.

● **22. října** ráno mě naložila Vilma do velkokapacitního klímovského vozidla, kde již seděly Františka Vrbenská, Julie Nováková a Jitka Ládrová, a vypravili jsme se na oslavy 25. výročí vzniku mosteckého klubu Draconian. Chvilku jsme hledali Středisko volného času a pak dorazili právě včas, abychom se před Juliinou přednáškou o obyvatelných planetách stihli občerstvit ve výborně zásobené „klubovně“. Po Julii měla pořad o nutnosti propagace a sebepropagace moderního spisovatele Jitka Ládrová, což následně v dokonalé podobě v praxi předvedla Vilma, ono ale s takovým dílem za sebou už to není tak těžké ☺ Františka měla pozoruhodně eklektický pořad „Klaun Zabiják“ naznačující souvislost mnoha pojmů a někde mezi ni-

mi jsem já zahovořil na téma prapočátků fandomu. Na závěr jsme ochutnali dračí dort a vydali se tmou ku Praze.

● **23. října** na XB-1 narazím na recenzi Mloka a petici Za obálku MLOKA důstojnější, více na str. 12.

Eduart Martin Petiška mě požádal o pomoc se dvěma svými knihami *Tajný život koček* a *Andělácké cesty ke zdraví*.

● **24. října** v RUR Honza Macháček referuje o podrobnostech tvrdého přistání evropské sondy na Marsu a pak někam běží páchat dobro, potom ještě dorazil Honza Vaněk, ale Filip ani já jsme nebyli moc fit, tak jsme to brzy zabalili.

● **25. října** se u nás zastavil Jirka Olšanský, probrali jsme podrobnosti ohledně korektur a výroby jeho knihy *Prostor k navštívení*. V rámci pozdního oběda jsme zajeli do Neoluxoru, kde probíhal křest knihy Daniely Kovářové *Smrt v justičním paláci*. Na někoho se čekalo, tak jsem před zahájením stačil pozdravit Danielu a popovídat s Vladem Říšou a Vlastou Tomanem.

● **26. října** má v KJV Martin Corn přednášku o vzducholodích, tentokrát vojenských a válečných. Kupodivu vzducholodi byly asi jediným výkřikem techniky, kde bylo civilní využití pestřejší a zajímavější než to militární. Přednáška byla tedy kratší než obvykle a to i přes četné doplňky a rozšíření Františka Novotného.

(Interní poznámka pro příště: musím si už zapamatovat, co je to ten roštěnec naruby, zase jsem měl problémy jej dojist, ale alespoň že jsem si již nedal polévku.)

Večer nacházím mail od Jardy Olši jr., v XB-1 vyšla povídka od filipínské autorky, tak text skenuju pro další utužení česko-filipínské kulturní spolupráce.

A konečně dokončuju převod knihy *Zavraždění carské rodiny* od Sokolova na e-book.

● **27. října** je v Praze opět Michel Faber, tentokrát kvůli *Knize zvláštních nových věcí*. Přinesl jsem k Vilmě celé český vydání Michelovo dílo, až když jsem před půlnocí improvizovanou výstavku rušil, jsem si uvědomil, že vlastně ještě nemám *Někdy prostě prší*.

Protože autor s Viktorem a dalšími hosty měl dorazit později z nějaké besedy v Lucerně, udělali jsme si velmi příjemný předvečírek. Okolo půl desáté se salón zaplnil jindy málo vidanými hosty, Michel přilákal Ivana Adamoviče, Petru Martínkovou, Annu Formánkovou, Kristin Olsonovou (neshodl jsem se s ní úplně v názoru na Trumpa), Šárku Novákovou (dlouhý monolog o audioknihách), Radovana Zítka, Marii Michlovou a Kateřinu Kadlecovou. Bohužel v nastalém šrumci jsme zanedbali představování a Kateřina pak litovala, že si s Marií nestihla promluvit.

Na koberci se vytvořil hlouček vedený Vandou, který anglicky konverzoval s Michelem, a my ostatní v jídelně probírali s Viktorem Horáčkovi šance na prezidentský úřad. (Od té doby si je dle mého dost snížil, když se nechal spojovat s Magdou Vášáryovou a s tajrdlíky, co Žijou Brno.)

● **1. listopadu** jsem se nějakou nešťastnou shodou okolností objednal k oční lékařce na 7.15. Souhlasil jsem s tím nejspíš proto, že jsem už zapomněl, že tak časné hodiny existují. Takže

jsem se vydal do Tritonu na kus řeči s děvčaty (a Vladovi pro nějaké recenzáky dobrodružné sci-fi), odtud jsem záměřil do Li-tagu (Literární agentury Kristin Olsonové) a pak za Tomem Štípským do Walesu na Náměstí bří Synků. Dopolední putování jsem završil obědem, na který jsem z Arga vytáhl Richarda Klíčnicka. Jeden by neřekl, kolik se toho dá stihnout, když si člověk přivstane. Bohužel Mycelium 5 bylo stále na cestě, takže jsem si jej neodnesl.

● **2. listopadu** nechávám v Čáslavské IK pro Dárečka, nedošlo mi, že se uvidíme v sobotu. A pak jdu do Českého centra, kde má Julie Nováková pořad o své vědecké práci a antologii Terra nullius.

Sešel jsem se tam s Michaelou, ale dost jsme spěchali, takže jsme si poslechli jen úvod a čtení povídek jsme oželeli, stejně je už máme oba přečtené. ☺

● **3. listopadu** u Kruhu Franta Novotný a Vlado Riša, donesl jsem mu nějaké knihy z Tritonu a on pak pilil něco sázet. Zmínil se, že měl být zítra v Pardubicích, ale jeho vystoupení odpadlo.

Pak dorazila Stáňa Lálová, slíbil jsem jí sehnat knihu Mate-matický vesmír, tak se snad podaří.

● **4. listopadu** doprovázím Vilmu do Pardubic, Kristýna Obrtlíková, organizátorka Parconu 2017, v tamní knihovně pořádá *Fantastické besedy se spisovateli české fantastiky*. Zároveň jsem trochu omrkl, jak asi bude vypadat Parcon v příštím roce. Vyslechl jsem Vilminu prezentaci a pak jsme ještě dali povídání Tomáše Bandžucha o jeho literárních začátcích a o práci historika. (Četl jsem pár jeho povídek, v Pevnosti a tak, a přišlo mi, že mají značné konstrukční vady, hlavně ve výstavbě děje a ve volbě postavy, skrze kterou jej čtenář prožívá, ale třeba se to v jeho románech ztratí ☺)

Pak jsme vyrazili za Zuzkou a Honzou Hlouškovými do Hradce Králové. Několikrát jsme objeli tamní hlavní náměstí ve snaze na něm zaparkovat a pak jsme zjistili, že nemá daleko k tankodromu. Brzy po nás dorazili i Hlouškovi a společně jsme se vydali do výborné restaurace, tuším Šatlava. V soukromé kobce jsme měli klid na popovídání o projektu *Ženy se lvem* a na zdrbnutí nepřítomných. Vilma z toho pak měla špatný pocit, takhle někoho rozbírat bez možnosti obrany či vysvětlení, ale já to neberu za špatné, pokud si člověk uvědomí, že je takto jinde rozebírán zase on, a pokusí se jednat tak, aby minimalizoval důvody být jádrem podobných hovorů.

Samozřejmě jsme se do Prahy vrátili hluboko po půlnoci, spíše ke druhé hodině, a tak mě Vilma vezla přes celé město až do Ruzyně.

● **5. listopadu** mají Jolanina dvojčata jeden rok (asi ne přesně, ale tato sobota k tomu měla ze všech nejbližší). Vydali jsme se na čtvrto do Podolí, kde už bujaře slavilo asi čtyřicet lidí (mezi nimi i dvě chůvičky, které Jolaně pomáhaly zvládat děti do dnešních časů), někteří z nich s sebou měli vlastní děti nebo psy. Obětavý Dáreček pro všechny stíhal vyrábět chlebičky, Honza Tichý zase všechny občerstvoval nejrůznějšími nápoji. Dočkali jsme se i úžasných dortů a pak jsme s Honzou a Libou využili možnosti svážit se s Vilinou k metru.

● **6. listopadu** sleduju Kosmo, a je to stále horší, první díl mohl skrývat své nedostatky za rozjezd, a bylo tam pár vtípků, které

slibovaly, že třeba ještě něco přijde, ale teď už se při sledování cítím trapně.

Dočetl jsem *Mrtví neutěčou* od Riana a pouštím se do *Muž leží a sní* od Lavie Tidhara.

● **7. listopadu** chvátám do Krakatitu na křest knih nakl. Meandr, které přeložil Richard Podaný. Následkem spiknutí dopravního podniku, ti zločinci zase rozkopali Evropskou, jsem dorazil na poslední chvíli, prohodil pár slov s Richardem, odlehčil mu o pár knih, a musel jsem zase brzy utíkat, abych ještě někoho chytil v RUR.

Tam jsem vyděsil Filipa, nevěděl, že je zase liché pondělí, zmátlo jej, že jsem minulý týden přinesl Interkomy pro Dárečka, kdybych si uvědomil, že se potkáme u Jolany a Honzy, mohl jsem si ušetřit cestu a nevyvolal bych zmatek. Honzové Vaněk a Macháček dorazili dost pozdě, tak jsem alespoň poro-feroval o křtu u konkurence.

● **8. listopadu** vypukají v USA prezidentské volby, Američané si podle Lenky Zlámalové z Echa mohou vybrat mezi **hrozným koncem a hrůzou bez konce**. Když jdeme spát, Trump docela vede, ale sečteny jsou jen nejmenší státy...

● **9. listopadu** Ejhle, Trump.

● **10. listopadu** se na chvíli zastavím u Kruhu a pak jedu tramvají do divadla Karla Hackera v Kobylisích na 37. literární večer *Slova mají křídla* o Williamu Shakespearovi, který má letos 400. výročí úmrtí. Hosty pořadu byli Jiří Josek, známý překladatel a také vydavatel Shakespearova díla, Vladimír Franz, hudební skladatel, autor scénické hudby k Hamletovi, jež získala cenu Alfreda Radoka, Emil Machálek, mezinárodně proslulý zemědělský odborník a popularizátor Shakespeara a Václav Knop, herec řady shakespearovských rolí, který přečetl úryvky z mistrova díla. Vedle toho zpestřil večer řadou hereckých historek, hlavně o Leoši Suchařípovi a jeho synovi. Pro mě ale bylo největším a nejmilejším překvapením, když se v divadle objevili Petr a Inka Hanušovi, škoda, že pořad byl tak dlouhý, že jsme se hned po něm museli rozloučit a chvíli si popovídali jen o přestávce.

Bílcon (dva roky před Parconem)

● **11.-12. listopadu** v pátek už okolo druhé vyrazíme s Martinem a Vilinou Klímovými na Bílcon. Dálnice celkem ušla, takže jsme stihli ještě přednášku Františky Vrbenské a Julie Novákové o inteligenci zvířat, Františka holisticky pábila a Julie to uváděla na pravou míru soudobého vědeckého poznání.

Pak nás do půlnoci Pavel Poláček hostil v klubových katakombách. Abychom byli zítra včas na prezenci u zlého Strejdy, šli jsme už okolo půlnoci spát do penzionu Lemon. No já si ještě dočetl *Muž leží a sní*.

Ráno mě nejprve okolo šesté vzbudilo nějaké ptactvo (nebo to byl pes?) a pak okolo deváté něčí sekačka. Takže jsem se dostavil skoro načas. Mám dojem, že jsem po snídání účinkoval ve Videostopu a pak jsme se vydali do útulného knihkupectví, kde Vilma představila pátý díl Mycelia. Publikum bylo informované, ale vědčně za střípky, které ještě neznalo. Odpovědně jsme zašli na koncert pro varhany a trubku do místního tradičně ledového kostela a pak na prohlídku zámku, který se

za ty tři roky, co jsem tam nebyl, díky péči zapáleného kastelána zase o dost přiblížil byvší nádheře.

Zajímavá byla i komentovaná prohlídka sklepení, kde zral místní kozí sýr.

Zbytek večera jsem strávil s Jiřím Olšanským, rodinou Poláčkových a porotkyní CKČ Blankou Fučekovou z KLF, která ale na Bílonu nečetla, leč se pilně otáčela za barem a v neděli po půlnoci asi poprvé zažívala i něco conu.

Okolo druhé jsem sebral Františku Vrbenskou a Danu Krejčovou, nevím, zda by do Lemonu trefily, ale hlavně neměly klíč od vchodu, a vydali jsme se spát. Cestou jsem je bavil sbírkou drsných vtípů o Brně, doufám, že Dana nebyla natolik střízlivá, aby si je zapamatovala.

Okolo desáté jsme se vydali do Prahy a zbytek dne jsme se (tedy alespoň já) vzpamatovávali.

● **14. listopadu** nás navštívili Lucka a Ondřej Moravovi, vrátili se z Euroconu, o Vánocích čekají mimčo, tak jsme probírali, kolik zbyde energie na pořádání Akademie SFFH, ano, už se zase blíží.

● **15. listopadu** se scházím s Honzou Poláčkem, mám pro něj knihu, kterou dlouho sháněl, nechávám si od něj podepsat jednoho Matylta pro Freyu a pak zajdu Na Smetánku za Zdeňkem Rosenbaumem, asi mu vydám nějakou poezii.

● **16. listopadu** do Prahy opět zavítala Alena Kastnerová alias Betcho. Konečně došlo na podepisování Líné babičky a Nevybouřeného dědečka, které pro tuto příležitost Vilma nakoupila nebo které si hosté donesli sami. Když jsem dorazil, u Vilmy už byl host z tajemného Bruntálu Gentiana.

Vilma napekla něco kachen a hus, Jolana dodala knedlíky, Milena šišky (nebo to bylo naopak), vynikající byly i saláty. Postupně se nás sešlo asi okolo pětadvaceti, z dalších méně obvyklých hostů třeba jmenovat Martina Marečka a Martinovu sestru Haničku. Po čase se ukázali i Hraničkoví, Toshiko ale ve čtvrtek odlétá do Londýna, takže se moc nezdrželi (asi do jednácti) a my se svezli do Ruzyně s nimi.

● **17. listopadu** Sanča a Daniela Kovářová mají narozeniny. Blahopřejeme.

My ale otročíme na knize Jiřího Olšanského ☺

Synek se ráno s kámošem vrátil z Izraele, okolo půlnoci jsme kvůli tomu měli pár veselých chviliek. To když si borci pořádně přečetli zpáteční letenku a zjistili, že měli odletět už v pátek ráno.

Vydali se tedy na letiště, našťestí taxikář původem z Ruska nebral šabat až tak vážné, a tam se pokoušeli zaplatit další let. Ukázalo se, že karta, kterou platili, má omezený výběr a potvrzovací kód z ní chodí na můj mobil. Řekl bych, že v tu dobu byli chlapi docela nervózní, pak ale Míša přes Internetbanking zvýšila limit a já do jednoho mobilu nadiktoval čísločko, které přišlo na druhý, a vše dobře dopadlo.

● **21. listopadu** jsem zaskočil do RUR a pak na přednášku Institutu 2080 Bez politické korektnosti s místopředsedou Nejvyššího soudu Romanem Fialou a Václavem Cílkem na téma Paralýza státu.

Téma zajímavé, návštěvníků jen pár, ale ono ozvučení přednáškového sálu č. 300 na Právnické fakultě za mnoho nestálo.

● **22. listopadu** jdeme se Sančou do restaurantu Zlatá Praha (na střeše Interkontinentalu) na setkání s novým korejským velvyslancem Moon Seoung-hyunem. Zašli jsme se do koutu s krásným výhledem na Prahu, kde nás pak našel Miloš Podpěra, Františka Vrbenská a Miriam Löwensteinová s Aničkou. Naopak já objevil Filipa Škábů s chotí, a pak ještě známého koreanistu Marka Zemánka. Nový velvyslanec vypadá mladší a méně ostřílený než Jeho Excelence Moon Hayong, ani nebudí dojem odtažitého šlechtice jako Gabriel Oh, takže s ním třeba bude víc legrace ☺

● **23. listopadu** jsem zašel na KJV, ale ještě před přednáškou Hany Nájemníkové o dětech v době Julese Vernea jsem vyrazil na křest Mycelia 5 do Malešického mikropivovaru. Křtil se vlastně i Konstantynův efekt, takže jsem se po čase potkal s Karolinou Francovou. Moc dlouho jsem se nezdržel ani tam, předal jsem knihu Stáně Kučové a s Milošem Podpěrou jsme vyrazili na západ směr Ruzyň a Statenice.

● **24. listopadu** jsem využil pozvání Daniely Kovářové a navštívil Pražský právníký podzim, potkal jsem tam ještě Aničku Šochovou a Helenku Šebestovou. Dvanáct desetiminutových příspěvků na téma lidských práv, jejich extenze, krize i zvětvování bylo zajímavých, jak od osobností v rozpětí od (Stanislava) Křečka po (Tomáše) Sokola. Ovšem i příspěvek Mirka Topolánka stál za to, i když si krom ostrosti jeho formulací vzpomínám jen na úvodní vtíp o žákovské práci na téma „Lež(,) má krátké nohy“.

Roman Fiala použil příměr, že se křemen základních lidských práv rozplizl do něčeho podobného těstu. Na rautu jsem mu řekl, že o podobném chování něčeho zdánlivě kamenného psal už Ludvík Souček v povídce „Stejně mám tyhle šutráky nejradši“. Ukázalo se, že má Součka načteného z mládí a nyní kvůli dětem, aby věděl, co čtou a co je ovlivňuje, čte Feista a podobnou fantasy. A dokonce zná i Legii info

● **25. listopadu** *Prostor k navštívení* je pod střechem, Akontext se překonal, vyrobil knihu za čtyři dny. Kdyby se na to dalo spolehnout, ještě bychom knihu tak dva dny vylepšovali a stejně by před Fénixconem byla rezerva.

● **29. listopadu** se u nás zastavili Pavel Houser a David Pohribný, nad jehož pochroumaným PC jsme se sešli.

● **1. prosince** spanilá jízda Prahou, trochu jsem zaspal, tak jsem nejprve zajel do Arga na oběd s Richardem Klíčnickem, pak na pár slov s Honzou Poláčkem a pak se vydal do Tritonu. Bohužel Staso už odjžděl, tak jsme si jen popřáli k Vánocům a já zašel za děvčaty do redakce. Na zpáteční cestě jsem se zastavil ještě u Filipa v Časlavské, abych jej oloupil o burianovskou monografii pro Jiřinu Vorlovou, potažmo Mirka Dvořáka.

Okolo šesté jsme s Michaelou navštívili předvánoční večírek Kristin Olsonové, pro Benjaminu jsem si od Honzy Poláčka opatřil podepsaného Kocoura Matylida a předal jsem i Malého Prince od Stasa Juhaňáka.

Letos se na večírku objevil Zdeněk Kárník z Dokořánu, pak dorazil Honza Vaněk, jr., byl na vernisáži výstavy Z. Buriana a potom i Vilma, ta se zdržela na křtu tuším nějaké další knihy Honzy Kotouče.

● **2. prosince** odjždíme na Fénixcon, více na straně 1.

● **5. prosince** zažívám veselou příhodu se svým počítačem, pracovní bych ji nazval *Konec světa v malém*. Následkem liknavosti mého dodavatele jsem se zpozdlil v aktivaci nové licence antivirového systému ESET. Ten spolu s Chromem a chráněným prohlížečem pro internetové bankovníctví způsobil, že jsem se nedostal ke svému účtu, abych si mohl doplnit kredit mobilu. Tím pádem jsem ani nemohl nikam zavolat o pomoc či nápravu. Zvláště pak nebylo možné přikoupit prodloužení licence Esetu, protože bych k tomu potřeboval přístup k Internet bankingu. Pak jsem to nějak zařídil, ale jako ochutnávka konce civilizace dobrý.

Večer jsme v RUR s Honzou Vaňkem objevili porevoluční vydání Vejdělkova *Návratu z ráje* a zjistili jsme, že začátek to-tálně překopal, úplně si to volá po komparaci a zjištění, která verze je dnes ke čtení. Doma se dívám, od kolika je zítra Vánoční večírek u Zdeňka Pobudy, abych se stihl vrátit z Mladé Boleslavi a včas odejít do Divadla hudby, a zjišťuji, že Epocha slaví až ve středu :-)

● **6. prosince** zažívám horor v podobě pracovní cesty do MB, ta vlastně už byla celkem příjemná a úspěšná, ale vstávat v půl sedmé po zhruba pěti hodinách spánku je vražda.

Protože jsem nemusel do Epochy, ještě jsem se vrátil domů převléknout a pak se vydal do Muzea hudby, kde (Eduard) Martin Petiška křtil Almanach českých šlechtických rodů a dvě knížky, které jsem mu pomohl bleskově vydat. Seznámil jsem se tam s Milošem Uhlířem z Basetu a Martin mě představil několika knižatům a jedné princezně, jejich jména jsem stačil zapomenout. Podle tohoto setkání na tom naše šlechta není nejlépe, mám dojem, že tam byli jen asi tři lidé mladší než já, sympaticky živě působila Daniela Kolowratová, ta ale tuším titul vyvdala.

● **7. prosince** konečně a správně plím do Epochy. Popovídá jsem si s Pepou Pecinovským, Míšou Volákovou, Terezou Temnařkou Matouškovou, která v kanceláři hlavně vyráběla obrovské množství dobrot pro všechny zúčastněné, s Lucíí Vávrovou z Palmknih a Pavlem Koutským, který pomocí Startovače vydal v tištěné podobě knihu Patricka Zandla Příběh strýčka Martina. Seděl tam s bývalým diplomatem Václavem Hubingerem, který kdysi pracoval v Encyklopedickém ústavu s Frantou Houdkem a vymyslel heslo, aby oddělil soudruha Kapka od kapavky. Od Franty Kotlety jsem se dověděl, proč v jeho minulosti vystupuje čínská velvyslankyně a proč je to „arogantní bába“; jde o vzpomínku na to, že ji tak v diskusi na Facebooku označil Jindřich Šídlo. Všiml si toho redaktor Haló novin Rokytky, který si pak stěžoval u vedení ČT. Se Zdeňkem jsem se stihl jen přivítat a rozloučit, když jsem vyrazil na korejský film z doby okupace Japonskem *Doba temna*. Opět jsme si mohli užít korejské jinakosti. Zdá se, že režisér v mládí hodně sledoval kungfu filmy a pak čínské velkofilmy. Jednoho odbojáře úzkými uličkami a po střeších pronásleduje přinejmenším policejní pluk a z výšky to vypadá, jako když do černého mraveniště spadne zrzavý nešťastník.

● **8. prosince** dopoledne jsem se dovolal ilustrátorské legendě našeho mládí Miroslavu Havlíčkovi, nebyl to moc veselý rozhovor, o prázdninách mu zemřela dcera, což jemu ani jeho manželce na zdraví nepřidalo.

Večer u Kruhu předávám Vlado Rišovi recenzního Žambocha z Tritonu, pak dorazila Jiřína, po ní Franta Novotný a potom Stáňa Lálová s Martinem Šádou. Vlado ještě neznal podrobnosti o prvním pouštění politické korektnosti, které vypučelo na naší fantastické zahrádce, tak mu to Jiřína nastínila. Franta mi donesl komiksy o Kingově Pistolníkovi od Lindy, ke kterým přispěla překladem, Stáňa líčila, jakou je zlomyslnou ba-bičkou: koupila vnučeti hračku helikoptéry. Dobrá nálada jí ale nevydržela, během večera se dověděla, že jim v paneláku praskla stoupačka. Na zpáteční cestě jsem v metru potkal Ivana Adamoviče, vyřídil jsem mu pozdrav od Havlíčka a vydyndal z něho příslib několika článků. Ivan šel na křest knihy Kmeny 90 o městských subkulturách mezi Kmeny 0, doba předpřevratová, kde je kapitola o počátcích fandumu, a Kmeny (bez přívlastků) o současné scéně.

● **9. prosince** odpoledne vyrážím na dva křty, nejprve na podpisovku Franty Kotlety spojenou s vydáním jeho novinky *Spad*. Zapomněl jsem, že v reklamě Epochy slibili senzační odhalení, takže se fronta fanoušků táhla až hluboko do oddělení Knižního klubu. Mistr se navíc trochu opozdil nebo jeho děvkám, pardon, manželkám trvalo líčení déle, než se čekalo. V každém případě jsem se raději držel poblíž únikové cesty, kdyby vypukla nějaká strkanice nebo panika, vůbec by se mi nelíbila poslední věta životopisu: Ušlapán fanoušky Františka Kotlety.

Když pořad konferovaný Pavlem Koutským konečně začal, rychle se po oslím můstku přešlo na otázky diváků a pak na podpisování a fotografování fanoušků v objeti Kotleta Girls. Je třeba ocenit Mistrovu trpělivost, někteří fanoušci si přinesli celé jeho sebrané spisy, ale nikdo jim to nevyčítal, naopak Zdeňk Pobuda takové ocenil plackou Jsem Kotletova děvka.

Já zatím prolístoval *Kmeny 90*, Martin Klíma v nich má velký článek o Dračím doupěti, a když jsem usoudil, že jsem viděl dost, vydal jsem se do Elysia na křest *Ženy se Ivem*. Dorazil jsem chvíli před šestou a krom Honzy a Zuzky Hlouškových a manželů Beranových, kteří zajišťovali hudební část večera (a Dana také přispěla povídkou do sbírky) a tuším Dagmar Pirochové, rovněž autorky, tam nebyl skoro nikdo. Nejprve jsem soudil, že jsou všichni na Kotletovi (později jsem se dověděl, že pár sběratelů skutečně bylo na obou akcích), ale pak jsem se dověděl, že křest je plánován až na sedmou (ve skutečnosti začal v půl osmé :-)) Pak se objevily autorky, které se nedostaly na Fénixcon, Karolina Francová, Lucka Lukačovičová a poslední Hanina Veselá, těhotenství jí brání v rychlých přesunech, aby také podepsaly knihy pro přispěvatele na Startovači.

Mezitím dorazily i autorky už podepsané, Vilma, Františka, Julie Nováková, Václava Molcarová a Jana Šouflová. Honza Hloušek křest zahájil krátkou scénkou a pak všechny autorky vyzdobené svými kartami pokřtily knihu odučeným jedno-rožčím mlékem. Když se tomu Františka podívala s tím, že jednorožci jsou pouze samčího pohlaví, odušil Honza, že teď už je mu jasné, proč se tak bránil a proč bylo mléka tak málo.

Na závěr vznikla hromadná fotografie autorek a editorek. Musím se zmínit i o vynikajících jednohubkách zajištěných Elysiem a o výborných lupíncích ze sušené červené řepy, které dodala Václava Molcarová.

Zdeněk Rampas

Adélkou a jejím roštím, Celindrou, Klímovými, Frantou Novotným, Jarkem Mosteckým, a byl čas vyrazit na Poradu SFK, zápis asi přišel, v různém jsem chtěl připomenout myšlenku společných kandidátů na ceny ESFS. Eurocon v Dortmundu se blíží, ale nevím, jak se mi to povedlo. Ale bez včasných nominací tam Peťo Pavelko nic neprosadí.

Porada byla proti výborně přijaté přednášce Vlasty Tomana „Od Kraba k Malému bohu a Kruanovi“ a potom už jsme se věnovali poconové zábavě, alespoň tak to bylo označeno v Programu. Odpadl jsem okolo jedné, ale stihl jsem si prohlédnout knihy od Ivana Al'akši a Lenony Štiblaríkové a je se na co těšit.

Ráno mě vzbudil můj spulnoclezník Jirka Olšanský (dorazil od Slavkova až nyní, musel se kvůli conu vzdát rekonstrukce bitvy, navíc po několika letech poprvé v pěkném počasí). Tak jsme společně vyrazili na snídani. Ta se změnila v hlavní společenskou událost, protože formát švédského stolu nikoho kvůli objednávkám nenuťil zůstat na jednom místě a zafungovalo tedy přirozené conové kolotání (hlavně potom, co se ukázalo, že v tomto je na nás hotel výborně připraven a na každého se všechno dostane).

Pak jsem (okolo 11:30) vyrazil na přednášku Františka Novotného *Co by měl vědět autor SF, než začne psát dystopii o Evropě*, zájem byl značný, celou dobu jsem stál, ale nevidilo mi to. Co jsem zaslechl, tak úspěch měla i přednáška Tomáše Příbyla *Recept na dobytí Marsu dle SpaceX a Kosmanautika převážně nevážně* Milana Halouska.

Ale to už ke mně dorazili mí místní hosté, Ondřej Šefčík a Honzové Czechaczek a Křeček, takže jsme se z hlučných prostor přesunuli ke mně na pokoj, kde jsem měl své zásoby medoviny. Tam jsme setrvali povídáním o SF a Brně dokud jsem nemusel jít křtít knihu *Anatomie pocitu úžasu*, připomenul jsem svůj úvodní projev na Parconu 1988 v Ostravě, kde jsem mluvil o potřebě sociologického zkoumání fenomenu fandom. A hle, A. K. K. Kudláč ani ne po třiceti letech...

Následoval křest knihy Honzy Kovanice a pak pozoruhodného sborníku *Žena se Ivem*. Chvilku po páté jsme s Vilmou

pokřtili knihu Jirky Olšanského *Prostor k navštívení* a tím skončily conové povinnosti. Někdy v tu dobu mě vyhledala Hana Šimečková, kterou jsem seznamoval s přítomnými překladateli pro její diplomovou práci. Pak jsem až do Slavnostního předávání cen ve velkém sále, který vznikl odstraněním přepážky mezi sály, kde probíhaly Programové linie 1 a 2, večeřel s Vilmou, Martinem, Frantou Novotným a Jirkou Olšanským. Tak se asi nějak stalo, že jsem přišel pozdě na Vyhlašování a unikl mi začátek s Egonem a soutěží O nejlepší fantasy. O chvíli později jsem toho už nelitoval, protože vyhlašování Daidala byla tak nekonečná nuda, že ji snad překonalo jen následující vyhlašování cen

Mfantasy. Mnoho fanů, kteří seděli na kraji řad nebo byli slabších nervů, sál raději opustilo. Později jsem vyhledal Petra Šimka z Mfantasy s dotazem, zda snese trochu soudružské kritiky, a po chvilkovém rozhovoru uznal, že když se lidé v zadních řadách začnou bavit, je to signifikantní ukazatel, že pořad neběží, jak by měl. Když jsem se totéž pokusil vysvětlit Vlodo Rišovi, už jsem tak úspěšný nebyl.

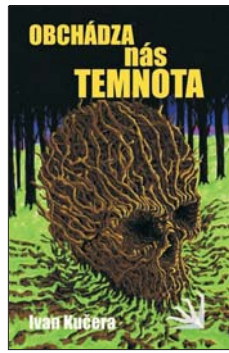
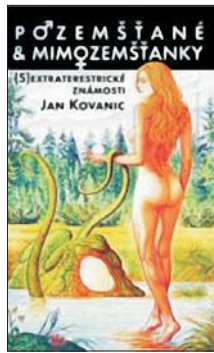
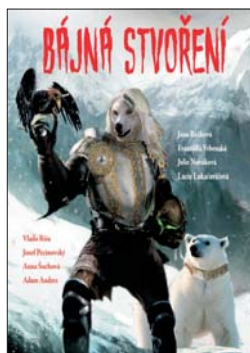
Já neutekl jen proto, že jsem chtěl být přítomen odhalení identity Honzy Hlávky, který obdržel cenu Encouragement Awards ESFS. Cenu předávali Lulu a Pagi a dělali to jako vždy výborně (hovor v zadních řadách na chvíli umkl). K úspěchu předávání hodně napomohl i Marek E. Pocha, který dostával stejnou cenu, ale přebírání ozvláštnil několika komickými divadelními výstupy.

Na tombolu jsem už neměl sílu, naštěstí se mých lístků ujal Martin Klíma a s pouhými dvaceti lístky mi vyhrál tři pěkné ceny. Pak dorazil Mirek Dvořák, bohužel bez Drahý, popovídali jsme si zhruba do dvou hodin a bylo načase jít spát, Jirka Doležal naplánoval odjezd na půl jedenáctou.

Tím jsem se nenechal zmást a okolo deváté jsem již snídal s Julií, Honzou Hlávkou a dalšími.

Příští Fénixcon je již za rok, máme se na co těšit.

Zdeněk Rampas

Další knihy křtěné na FXC

Na pole fantastiky přichází Žena se lvem

Františku Vrbenskou i Zuzanu Hlouškovou známe především jako autorky fantastické beletrie i publicistiky, ale ve svém novém společném projektu se – nikoli poprvé – představují rovněž jako editorky. Antologie *Žena se lvem* je dokonce plánována jako první ze série reprezentativních antologií fantasy, science fiction a hororu od českých a slovenských žánrových autorek. V jedné knize spojuje široce známá jména jako Vilma Kadlečková, Lucie Lukačovičová, Karolina Francová či Hanina Veselá s dosud méně známými tvářemi. Zajímavé a u nás stále ještě poněkud neobvyklé je i využití portálu Startovač pro zahájení odvážného projektu, jenž vznikl počátkem loňského roku pod pracovním názvem *Lehké fantazijno*.

Postupně se pod přísunem kvalitních povídek rozrostl do ambiciózní podoby plánované čtveřice antologií s názvy *Žena se lvem*, *Žena se sovou*, *Žena s drakem* a *Žena s labutí*. První kniha by měla vyjít ještě letos před Vánoci. Do celého projektu se dosud zapojilo neuvěřitelných 52 autorek a další možná ještě přibudou. Kromě obálek Jany Šouflové bude knihy jako bonus doprovázet i sada karet, z nichž na každé bude zobrazena autorka s motivy ze své povídky. Úvodní svazek prozatím na Startovači zaznamenal raketový start a uvidíme, jaké novinky si pro nás editorky ještě připraví...

***Žena se lvem* bude první antologií představující tvorbu dnešních českých a slovenských autorek fantastiky. Jaký byl váš prvotní impulz a kde se vzal nápad antologii sestavit? Stalo se něco, co vás později překvapilo v samotné přípravě knihy?**

ZH: Ten impulz přišel naprosto bezprostředně. Jednou jsme se bavily s Františkou Vrbenskou o naší fantastické scéně a o tom, jak ve světě běžně vycházejí ženské antologie, a najednou padla slova: „Vždyť my žádnou takovou antologii vůbec nemáme!“ Vrtalo mi to hlavou a pátrala jsem, ale je to tak, kromě dvou zoufalých mainstreamových pokusů a jednoho zajímavého žánrového projektu, který vyústil vydáním *Tajné knihy Šerosvitu*, vážně nic. O to víc mě zaskočilo, že nakladatelé do této doby neprojevili o zaplnění tohoto „bílého místa“ zájem.

FV: Dva momenty nastartovaly naši editorskou cestu, aby zmizely jako příslovečný hřebík, co se z něj uvařila polévka. Prvním byla antologie žánru fantastiky, sestavená dvěma angloamerickými editorkami jen z povídek napsaných ženami. Vyšla u nás v polovině devadesátých let a udělala na mne obrovský dojem. Příběhy, jak je vytvořily spisovatelky, vdechly knize zvláštní, působivé ladění. Vyprávěla jsem o knize Zuzaně

Hlouškové a také jí to zaujalo. Když jsem se ovšem vypravila do své knihovny, abych poremferovala podrobněji, svazek se vypařil (jak to knížky někdy zlomyslně dělají). Zůstává nezvěstný a nepodařilo se mi ani vypátrat, o jaký titul jde.

Druhý podnět přinesla velká černobílá fotografie, kterou Zuzana získala od významného hradeckého umělce. Zobrazovala klečící mladou ženu s mečem. Akt nepůsobil vůbec vyzývavě, skrývalo se v něm odhodlání a tajemství. Připadalo nám, že dokonale charakterizuje náš editorický záměr. A zrodil se projekt *Lehkého fantazijna*.

Když jsme hledaly nakladatele, dozvídaly jsme se, že o antologie jako takové není mnoho zájmu a komerčně nejsou tak výhodné. Nenadchlo ani, že na povídkách se podílejí výhradně autorky. Ne že by v nakladatelstvích byli zaujati vůči „ženskému psaní“ – postrádali výraznější tematické ladění sborníku. Naše antologie vychází z jasně dané koncepce a naopak dobrých sbírek bez nápadného jednotícího prvku by se našla kupa. Je ovšem fakt, že současný knižní trh má nastavená poměrně tvrdá ekonomická pravidla, a z *Lehkého fantazijna* se vyklubala objemná a náročná kniha.

Původně mělo jít o jednu antologii, ale vzhledem k počtu přijatých povídek se nakonec rozrostla na úctyhodné čtyři svazky. Plánujete případně navázat i dalšími, pokud bude přísun dobrých povídek pokračovat?

ZH: Jako že bychom udělaly kompletní tarot? Nepřekvapilo by mě, kdybychom našly i těch 78 autorek, pořád se totiž objevují nové, zejména z mladší generace, a některé i hodně dobré, jak dokazuje třeba sborník *Mlok* nebo i stránky časopisu *XB-1*. Ale zatím jsou opravdu v plánu jen ty čtyři svazky.

FV: Je příliš brzy a příliš směle zabývat se úvahou o dalším svazku, i když se průběžně objevují nové texty, nad kterými si říkáme: Tohle se povedlo, tuhle českou nebo slovenskou autorku bychom bývaly mohly oslovit...

V zahraničí se rozmáhají speciální čísla časopisů či sborníky děl autorů skupin vymezených třeba etnikem nebo pohlavím, ať už se jedná o sérii speciálních čísel *Lightspeedu* nebo podobné projekty jiných magazínů a vydavatelů. Musím přiznat, že z nich mám poněkud smíšené pocity, protože to může budít dojem, jako by díla takových autorů nemohla obstát na „volném trhu“ a potřebovala zvláštní zacházení, což je hloupost. Na jednu stranu tak podobné věci mohou zvyšovat povědomí o do té doby méně známých autorech, na stranu druhou mohou budít právě tenhle negativní dojem. Jaký je váš názor?

ZH: Souhlasím, je hloupost to vnímat jako zacházení v ruka-
vičkách. Budeme snad příslušníci SFFH komunity vnímat jako
ty, kdo se nedokáží prosadit v mainstreamu? Nebo budeme o
členech pěveckého sboru tvrdit, že zpívají společně, protože
se nemohou vydat na sólovou dráhu? Taky hloupost. Jedna
květina vám rozkvetlou louku taky neudělá. Dnes je přece na-
prsto přirozené, že lidé tvoří zájmové skupiny, sdružují se za
určitým konkrétním cílem, pracují spolu na projektech. Mám
z té otázky tak trochu pocit, že když se dají ženy dohromady,
aby společně prezentovaly nějakou myšlenku, je to krajně po-
dezřelé... Nám jde ale hlavně o to ukázat, co všechno ještě
může být fantastika, jak pestrá a nestereotypní umí být. S ná-
mi je to jako s tím sborem. Jenom harmonie hlasů dokáže
vytvořit působivou melodii, tak jako soubor povídek může
přinášet čtenářům a čtenářkám příjemný literární zážitek.

FV: Přirovnání ke sborovému zpěvu se mi líbí. Použila bych
i příměr z jiné sféry, vlastně rovněž tvůrčí. Co třeba špičkové
menu, které je postaveno na sezónních nebo krajových pokr-
mech, případně na dvou třech hlavních ingrediencích? Každý
národ, každé etnikum má svůj specifický způsob vyprávění,
který se neztratí ani v překladu, i kdyby se objevoval pouze
v jemných odstínech dikce. Totéž platí pro písničící muže a ženy,
aťsi je často nesnadné rozeznat, kdo byl autorem. Jestliže se
objeví sbírka, postavená právě na této charakteristice, jen
harmonicky zvýrazní výjimečné prvky a posílí umělecký
účinek díla.

Žena se Ivem se na Startovací úžasně rozjela a během prvních několika
dní má splněnou už více než polovinu stanoveného cíle. Můžete prozradit
nebo alespoň tajemně naznačit, o jakých dodatečných cílech („stretch go-
als“) uvažujete?

FV: Tady si dovolím odpovědět či spíše mlčet v zastoupení
nakladatelství Fortna: do jeho pravomoci spadá vlastní realiza-
ce projektu, nás coby editorek se stretch goals týkají okrajově.
Druhým důvodem je fakt, že jsem pověřivá a nerada bych
příznivý vývoj zakřikla příliš nadšenými plány!

ZH: Já bych se nenechala tím raketovým startem zmást,
aby náhodou nenásledovala raketová stagnace! Pro mě je dů-
ležitější dosáhnout cílové částky. Když ji překročíme, ráda dopře-
ju knižce všechno, co jí udělá ještě krásnější a přitažlivější pro
čtenáře a přispěvatele ještě spokojenější; nápady nechy-
bí. A také se s radostí pustím do druhého svazku.

**Jaké jsou vaše další spisovatelské i editorské projekty, na kterých
momentálně pracujete nebo do kterých se plánujete pustit po vydání
Ženy se Ivem?**

ZH: Já bych se někdy ráda vrátila k povídkám v žánru
real prediction a dala dohromady třetí sbírku. Už máme
za sebou *Odpor je zbytečný* a *My jsme vám to říkali* a nyní
čeká *Už je to tady*. A jednou by taky nebylo špatné dát
všechny re-pre povídky do jednotné celkové mozaiky.
Ale *Ženou se Ivem* doufám nekončíme. Ještě mají následovat
Žena se sovou, *Žena s drakem* a *Žena s labutí* a práce na nich
bude až až...

FV: Nebýt Zuzky, do editorské práce se nepouštím.

Ale nelituji, že jsme *Lehké fantazijno* rozjely. Zarostlo nám do
života. Nejen nám – i pro ty, které se do projektu zapojily, před-
stavuje něco víc než běžnou účást ve sbírce povídek. Možná to
má něco společného s ženskou soudržností, možná je to dáno
neobvyklostí projektu. V každém případě... je to fantastické!

Julie Nováková

Poznejte první dámy české a slovenské fantastické literatury pohromadě!
Přichází *Žena se Ivem*, první svazek čtyřdílné antologie českých
a slovenských autorek fantastiky, představující u nás naprosto
unikátní projekt. Užijte si pestrou paletu všemožných fantasti-
ckých žánrů! Těšte se na zajímavé hrdinky i hrdiny, kteří se vy-
mykají známým klišé a bojují především svou vnitřní silou!

Do prvního svazku přispěly: **Wilma Kadlečková, Karolina Franco-
vá, Lenona Štiblaríková, Dagmar Pirochová, Václava Molcarová, Miroslava
Dvořáková, Lucie Lukačovičová, Dana Beranová, Zuzana Stožická, Jana
Šouflová, Julie Nováková, Zuzana Hloušková, Hanina Veselá.** Předmluvu
napsal Martin Šust, doslovem opatřila Františka Vrbenská. An-
tologii navíc doprovází sada originálních výkladových karet,
vytvořených podle jednotlivých povídek a podoby autorek.

Knihu můžete získat v Knihkupectví Krakatit nebo v síti vel-
koobchodu Kosmas a v dalších specializovaných prodejnách
fantastické literatury.

*Hloušková, Z., Vrbenská, F. (eds.) Žena se Ivem. Antologie po-
vídek českých a slovenských autorek fantastiky. Nakladatel-
ství Fortna*

Lavie Tidhar: Muž leží a sní

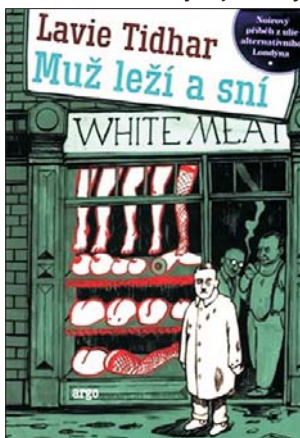
Tak nějak se přihodilo, možná se Stalinovou pomocí, ale o tom
tahle kniha není, že okolo roku 1933 proběhl pod taktovkou
Ernsta Thälmana v Německu jiný puč, než se čekalo. Mnohé
ale probíhalo stejně, zase to vedlo ke stavbě koncentráků, je-
den z vězňů, kterému se z nich podařilo uprchnout, se jmeno-
val Adolf Hitler, a žije pod jménem Wolf v Londýně, kde se žíví
jako soukromé očko. Oholil si knírek a asi ho dost štvalo dotazy
typu: *Jste mi nějak povědomý, neviděli jsme se už někdy?*

Německo je ztracené, ale on na rozdíl od svých kumpánů,
kteří se zabydlují v nových poměrech a třeba pašují bohaté
židy ze své sovětizované domoviny, zůstává věrný alespoň sám so-
bě a své nenávisti. Ta jediná mu zbyla.

*Zatím v jiném čase a na jiném
místě leží muž a sní...*

Lavie Tidhar se narodil v izraels-
ském kibucu, ale žil i v Jižní Africe,
Laosu nebo na Vanuatu. V součas-
né době bydlí v Londýně. Za svůj
román *Osama* (Usáma) získal v r.
2012 World Fantasy Award for
Best Novel.

*Argo, 2016, přeložila Petra Joha-
na Poncarová, 328 str., 348 Kč*

Lovecraftovská Atlantis a obří pavouci

Držitel Oscara Theodor Pištěk (*1932), jehož pradědečkem je malíř František Ženišek (1849-1916) a jehož stejnojmenný taťka (1895-1960) hrál v neuvěřitelném počtu tří set pětadvaceti snímků, což prozatím u nás jiný herec nepřekonal, je světozně uznávaný malíř a – ve sto pěti případech – se taktéž uplatnil jako nápaditý filmový výtvarník.

Napřesrok mu bude pětasedmdesát. Jen šest let života se přitom věnoval i žánru komiksu. Přesto to stačilo a rovněž na tom poli nechal nezanedbatelnou stopu. Nejen nezanedbatelnou. Bezesporu kulturní, jak znovu dokazuje právě vydaná kniha *Kulturní komiksy*.

Kudy však mistr fotorealistické kresby vlastně v říši komiksů zabrousil?

Zapřičinila to jeho láska k rychlé jízdě.

Už Pištěkův dědeček dovážel navíc do Rakouska-Uherska vozy značky Ford a Theo se stal hned v osmnácti letech (1950) členem Automotoklubu, když předtím – asi od šestnácti – vozil otce na představení pragovkou.

Začal se míhat po tratích, zúčastnil se dokonce seriálu Evropský pohár v závodech na okruzích, zajel na motocyklu s dobrým časem Velkou cenu Brna a v letech 1975-1976 byl nominován až do československé reprezentace. Důvěrnou znalost zákulisí cen zúročil v hyperrealistických obrazech.

Mezi závodníky se ovšem nepohyboval sám a zamíchal se mezi ně také o šest let mladší Ivo Pechar (*1938). Právě o zmínované Velké ceně Brna chystal tento novinář reportáž pro měsíčník *Motoristická současnost*, díky tomu se seznámili, a když se stal Pechar redaktorem Ohničku (1969-1984), oslovil Pištěka (1971), neboť potřeboval spoluautora pro svou komiksovou adaptaci knihy Allena Andrewse *Blázniví motoristé* (New York 1965, Praha 1969).

Malíř zakázku přijal. Na celých devět let vznikla tak pro mou generaci nezapomenutelná dvojice, která časopis od té chvíle bravurně plnila nejen pokračováními tří dnes už bájných komiksů *10 000 mil na vzdorujících strojích* (62 stran), *Professor Dugan* (104 stran) a *Pavouk Nephila* (92 stran), ale také ilustrovanými články a... povídkami.

„O svém komiksovém partnerovi nejdříve Pechar napsal reportáž o jeho zlaté formuli a jeho závodních úspěších, a když Theodor Pištěk tyhle jeho povídky a texty ilustroval, pozval ho ke spolupráci na velkém příběhu o první světové rallye Peking-Paříž,“ napsal o tom trochu nemotorně sám Ivo Pechar v úvodu nové knihy.

Blázniví motoristé jsou výbornou non fiction a čerpají mimo jiné z dobových reportáží ve francouzském deníku *Le Matin* (1883-1944), který roku 1907 dosáhl podstatného navýšení nákladu díky své výzvě uspořádat dosud nerealizovatelný automobilový závod z Pekingů do Paříže. Ona rallye se opravdu mezi 10. červnem a 10. srpnem 1907 uskutečnila, ovšem pouze za účasti pěti vozů, z nichž nakonec zvítězila Itala italského knížete Scipiona Borghese (1871-1927). Ivo Pechar byl zaujat, realitu bláta i pouště Gobi ovšem nenechal v původním stavu, ale patřičně ji zdramatizoval a hlavním kladným hrdinou

adaptace učinil dobrodruha Charlese Godarda na nizozemském voze Spyker. Jeho spolujezdcem byl i v reálu zvláštní zpravodaj *Matinu* Jean du Taillis, který ovšem v téže skutečnosti (a oproti komiksu) nakonec Godarda podle zradil!

Do souboje s dvojicí Godard-du Taillis postavil scénář pochopitelně právě knížete Borghese a jeho mechanika Luigi Barziniho; a ač tomu tak možná úplně nebylo, učinil z nich nelítostné, ba úskočné padouchy vybavené kontem takřka beze dna a schopné sabotovat ostatní jezdce a Godarda nakonec nepodloženě udat z podvodu, aby byl pozdržen francouzskou policií.

Skvělý Pecharův/Pištěkův seriál byl uveřejňován čtrnáctideníkem po celé dva roky (1971-1973) a vzhledem k tomu, že jsem tehdy podlouhlý časopis ještě neměl předplacen, četl jsem jej teprve dodatečně a na přeskáčku, pokud jsem se ke starším číslům dostal ve starém papíru. Některá pokračování ke mně ale nedoputovala nikdy, i uvítal jsem první knižní vydání nakladatelstvím BB art (2002). Nemylme se však! Prvním není. Jednalo se totiž jen o reedici druhé části komiksu, zatímco kompaktní celek se dostává v knižní formě první do rukou nostalgikům (a jistěže i nových čtenářům) teprve letos.

Na rozdíl od pozdější a příliš už fantasmagorické akce „New York–Paříž bez použití lodí“, který automobilisty zcela nereálně nutil překonat zamrzlou Beringovu úžinu, lze závod Peking–Paříž bezpochyby označit za úspěšný a jistě by se na původní trase brzy opakoval, kdyby po sedmi letech nezabili Ferdinanda v Sarajevu a kdyby nevypukla první světová válka. A přede vším kdyby nebyl po dalších třech letech svržen car. Což se stalo – a nový ruský (a zřejmě i čínský) režim věru nestál o žádný revival a průjezdy aut. Veteráni se tak na památnou trasu směli vrátit až v letech 1997, 2007 a 2013.

Taky v novém vydání je adaptace *Bláznivých motoristů* doplněna vědeckofantastickými komiksy *Professor Dugan* (1973-1975) a *Pavouk Nephila* (1975-1977), které vyšly už v BB artu nekráceně a jež jsem jako devítiletý až třináctiletý vykulenec mohl šťastně sledovat čtrnáct dní co čtrnáct dní (časopis mi rodičové už předplatili), takže se mi vpíjely do duše stejně jako mnohých dalším příslušníkům té samé generace (třeba i včetně Ivana Adamoviče). Je přitom zajímavé, nakolik Theodor Pištěk inovoval – i jen během těch několika let – svůj přístup k práci. Je skutečností, že stále hledal a hledá nové cesty.

Tak například perokresby *Vzdorujících strojů* ještě byly barevné a působivě tónované, ale rovněž neuhlazeně skicovitě. „Jako by malíř kreslený seriál tvořil na kapotě vozu,“ charakterizuje jejich vzhled Milan Krejčí.

To se ovšem vyvíjelo a už jen v černobíle a se šedými plochami provedl mistr zbývající dva seriály, přičemž *Dugan* sestává z lavírovaných perokreseb a *Nephila* z perokreseb bohatě šrafovaných. Všimněme si však i scénářů.

Na *Duganovi* upoutá, že se – podobně jako v případě *Fantomasově* – do titulní úlohy nenominoval žádný kladný hrdina, ale (na konci zhynuvší) padouch. Od Pechara to byl chytrý tah, přičemž Pištěk onoho vědátor a lotra do jisté míry vybavil

svou vlastní tvář. A snad je záměrná i podobnost slova Dugan se jménem Lovecraftova božstva Dagona. Fascinující finále navozující pocit úžasu, za něhož se ponorka Aronnax setká s neuvěřitelnou podmořskou civilizací, tomu napovídá. Život nestvůr na dně oceánu je, jak zvíme, založený na zvláštních krystaltech zapuštěných do mozků a moci světelné energie v temných hlubinách. Dalším prvkem tohoto systému je však i radioaktivita. Rosolovití biotroci jsou nuceni sloužit svým pánům a jistě, skutečná vazba na Atlantis, jak asociuje titul, který jsem dal tomuto článku, zřejmě neexistuje, nicméně toto teprve je skutečná Atlantis ohromení a živočišstva na výši. Teprve toto.

Pechar ovšem motivy skutečně kumuloval až obzérně a přidal také na post pod Dugana-Dagona ještě i dalšího zloducha. Je jím věrný profesorův nohsled, který se představuje již v pátem pokračování pro mnohé pamětníky nezapomenutelnými slovy důstojníka: „Kapitán Netz. Velel jsem ponorkám už za války.“

Tak! A nato spěje řetězící se děj prostřednictvím zvratu či zvrátů k prvnímu z velkých podmořských objevů, kterým je tajemství oné skutečně bájně Atlantidy a který Ivo Pechar líčí skrze následující až poněkud brakově rezonující sentence (hle).

Dugan si mne lysé čelo i lebku. Zírá průzorem z ponorky: „Poklad Atlanťanů! Splnil se můj velký sen! Splnilo se tušení lidstva!“

Tu Netz jako by iracionálně a náhle velí: „Zastavit sestup! Rotory na zpětný chod! Sakra, rozumíte! Zpětný chod!“

A Dugan: „Kde je? Co se s ním stalo? Vy blázne! Shodil jste poklad do propasti!“

Do lovecraftovské propasti pak vysazení nebozí potápěči jsou ohroženi obří rybou, která jednoho zachytí do tlamy. „Dělejte něco, Netzi, rychle, nebo ta ryba toho muže pozře!“ volá Dugan, nicméně pohlčený nešťastník se (v dalším pokračování) přeče jen pročeže vlastním nožem do Atlantiku, což Pechar pod prvním obrázkem 19. dílu komentuje slovy: „Nadějí mu dodávalo vědomí, že únik z tlamy netvora žábami se už jednou podařil – v roce 1954 při oceánografické expedici Calypso.“ Není snad i tohle ryze scifistický přístup ke konstruování příběhu? Jistěže je. A děj už spěje jako podmořský proud i vír dál – a mimo jiné dochází na nezapomenutelný moment, během něhož spatříme Netzovu tvář nacisty konsternovanu pohledem na podmořský vrak... Z úst pověřivého šilence se dere: „Bože! Bludný Holanďan!“

Co se ovšem dějové linky týče, sice to přímo nebije do očí, ale ta základní skutečně byla (a domnívám se, že teprve dodatečně) doplněna několika dalšími odbočujícími liniemi a ještě jinými slovy: Tento slavný seriál měl asi být původně trochu kratší, avšak po značném úspěchu byl vnitřně nastavován, anebo, chcete-li, nafukován.

Takže? Při analýze se vskutku vyvrbí otázka, není-li veške-

řých vodních „atrakcí“ nakonec nakumulováno do jediné plavby... až příliš. Působí to možná malinko nepravděpodobně a poněkud retardačně, navíc například funguje právě ono setkání s vrakem (skutečné) atomové ponorky Minerva (a ne tedy s jakýmkoli Holanďanem), a tedy lodi reálně zmizelé roku 1964. *Faux pas* to ale rozhodně není a nemyslím si, že by toto jakémukoli čtenáři kdy vadilo. Asi podobně, jako ani v *Dni tritidů* nemůže v praxi nikdy nikomu soudnému překážet, že Wyndham vedle sebe do děje umísťuje hned dva šokující „motivické klíny“ naráz (jak svého času syna upozornil Vladimír Neff). A literární teorii... asi prostě nelze aplikovat vždy a na vše.

Ale ta další ryzí Pecharova/Pišťekova science fiction *Pa-vouk Nephila* našťásti vrší motivy už méně (ač také). Do jisté míry tento příběh odkazuje již na Wellsův román *Pokrm bohů* a asi se nezmýlím, když za další inspiraci označím některé béč-

kové americké filmy o monstrech včetně *Tarantule* a snímku „Them“. Také myšlenka extrémně pevného vlákna, s jehož pomocí by armáda byla s to vyvolávat tornáda, stojí za mírné obdivné zaznamenání a přiblížila seriál krutému světu. Škoda jen, že poslední dva Pecharovy scénáře stále nebyly adaptovány žádnými schopnými filmaři. Ať již pro nějaké dílo animované anebo pro seriál či film disponují-

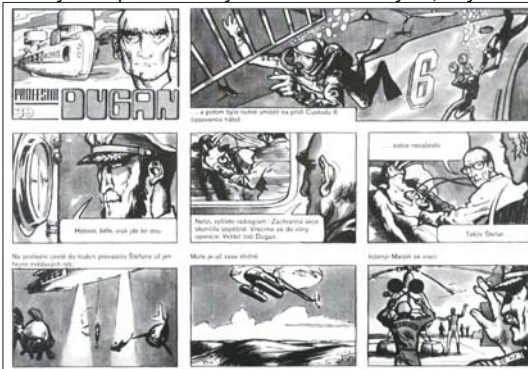
cí herci. Ať už u nás nebo v zahraničí. (I ptal jsem se přímo Theodora Pištěka na podobné ambice jeho a Pecharova díla například v Hollywoodu, ale když mi odpovídal, viděl jsem bohužel na jeho „duganovské“ tváři mírné rozčarování z onoho někdejšího pokusu.)

Závěrem jen upřesním jeden nedbalý údaj Milana Krejčího z doslovu, neboť syn Theodora Pištěka Jan v letech 1990-1991 *Nephilu* pro časopis *Aréna* neprekresloval proto, že by snad jeho otec „neměl čas“, a Theodora dozajista nikdy ani ve snu nenapadlo dělat v případě zdařilé seriálu jakýkoli „remake“. Přesto naň došlo, ale ona verze zůstává se 47 stránkami nakreslenými Janem Pištěkem (*1961) nedokončena. A není ani moc známa.

Ještě méně se pak ví, že Pechar po převratu přišel i se stejně zbytečným nápadem překreslit také celých 104 stran *Profesora Dugana*. Zřejmě to chtěl udělat i pro peníze, ale našel se nesporně výtečný grafik, rytec a medailér Karel Zeman (*1949) a skutečně do věci šel na úrovni. Počínaje koncem roku 1991 tak nakreslil asi dvě třetiny *Dugana* znovu!

Jenže tato (zdařilá!) verze nebyla až na některé ukázky nikdy uveřejněna a pohřešuje se, a to zhruba od momentu krachu Pecharova nakladatelství Knižní podnikatelský klub.

A ještě jednu poznámku. Svazek *Kultovní komiksy* není jen seriálový, a to navzdory názvu; v závěru je totiž doplněn čtyřmi Pištěkem ilustrovanými texty Ivo Pechara vylovenými ze starých Ohníčků a hned deset zdařilých obrázků se tu vine ke třem povídkám *Hořící ruce*, *Piseň dlouhoploutvých* a *Usvědčen*

Za obálku MLOKA důstojnější

Vážená redakce ČS fandomu,

dovoluje nám, níže podepsaným čtenářům i přispěvatelům sou-
těže Cena Karla Čapka, vyjádřit pochybnosti ohledně výběru ilustrací
pro obálku sborníku CKČ MLOK v několika posledních letech, včetně
obálky sborníku aktuálního. Zobrazení žen se zdůrazněním jejich „se-
xy“ vzhledu, které je standardním motivem obálek, podle nás neodpo-
ovídá prezentaci prestižní autorské soutěže, kterou nepochybně Cena
Karla Čapka je. Domníváme se, že sborník toho nejlepšího z aktuální
české sci-fi a fantasy opravdu nemá zapotřebí poutat pozornost širší
čtenářské obce primitivním a podbíživým odkazem k estetice laciné
pornografie.

Máme obavy – a podle reakcí některých čtenářů a čtenářek zcela
odůvodněné – že takto zpracovaná obálka dělá sborníku spíše med-
vědí službu; nové čtenáře nenaláká a věrné rozladí. Zařazení tohoto
typu ilustrace, očividně zacílené primárně na mužské čtenářstvo, je
tím méně pochopitelné, uvážíme-li, že značnou část povídek ve sbor-
nicích několika posledních let napsaly ženy, a že ženy jsou také jed-
noznačně zastoupeny v cílové skupině čtenářstva (ne, sci-fi a fantasy
opravdu nejsou pouze doménou mužské části populace; tento zasta-
ralý předsudek je nutné jednou pro vždy odeslat do zapomnění).

Chápeme, že se jedná v jistém smyslu o pokračování tradice de-
vadesátých let, kdy se „okrajová populární literatura“ záměrně pojila
s „pokleslou estetikou“, domníváme se však, že tato tradice už v roce
2016 dávno pozbyla smyslu. Ta kdysi okrajová literatura je dávno
mainstream a v době snadno dostupné internetové pornografie je ab-
surdní lákat čtenáře na „sexy“ obálku, která navíc s obsahem nijak
nesouvisí a která vzbuzuje úplně jiné asociace, než že se jedná o kva-
litní sci-fi a fantasy literaturu.

Prosíme vás proto, abyste k našemu podnětu přihlédlí při výběru
obálky příštího ročníku sborníku. Věříme, že je možné sborník opatřit
obálkou, která bude atraktivní, a přitom se vyvaruje laciných a nedů-
stojných stereotypů.

Berte, prosím, tento dopis jako snahu o konstruktivní zpětnou vaz-
bu.....
begónií a k článku *Záhadné pásmo v záhadném moři*. Z dneš-
ního hlediska se tento článek (původně zveřejněný na dvě
pokračování) samozřejmě může už jevit bagatelně, ale napří-
klad pro mě znamenal (mezi 10. a 25. zářím 1978) jedno z prv-
ních setkání s legendou o Bermudském trojúhelníku. Kterou
ovšem, upřesněme to ještě víc, Pechar v tomtéž Ohníčku připom-
něl už 25. 5. 1974 celostránkovým článkem pro tzv. Klub
chytrých. Ale to ještě bylo bez Pištěkových ilustrací, jen za
pomoci jakési dost strašidelné fotografie.

Do roku 1979 ilustroval náš výtvarný mág skvěle na dva-
cet Pecharových povídek a roku 1980 obrázek povýšil dokon-
ce i celý lvův samostatně vydaný román *Rivalové z benzínové
aleje*. Nato ale opět odhodlaně zamířil k filmu a na kostru ško-
dovky 110 Super Sport typu 724 umně umístil design vampý-
řího vozu Ferat Vampire RSR pro filmový horor *Upír z Feratu*
natočený Jurajem Herzem (za volantem s naší budoucí „první
dámou“ Dagmar Havlovou) dle sci-fi povídky Josefa
Nesvadby.

Roku 1984 následoval pak už nejslavnější Pištěkův snímek
Amadeus. A to už je jiná, méně scifoidní pohádka. **Ivo Fenc**
*Ivo Pechar: Kultovní komiksy. Kreslil Theodor Pištěk. Úvod Ivo
Pechar. Doslov Milan Krejčí. Nakladatelství Josef Vybíral. Žal-
kovice 2016. 168 str.*

bu, nikoli o kritiku vaší práce. Velice si vážíme všeho, co pro českou
science fiction a fantasy děláte, a děkujeme vám za to.

S pozdravem **Renata Flyte Wilflingová a Markéta Pytlíková**

Přečetl jsem si petici *Za obálku MLOKA důstojnější* a napadlo mě pár
nesouvislých přípodotků.

Autorky celkem srozumitelně vyjádřily, co se jim na obálkách nelí-
bí, já to pochopil tak, že zobrazování žen (a odvozených bytostí), které
odpovídá současné představě konvenční krásy (spojené s mládím a
upozorňující na reprodukční potenciál dotýčných). Krom negativního
vymezení, aby se *vyvarovala laciných a nedůstojných stereotypů*, ne-
specifikují, co by na obálce považovaly za vhodné.

Mám za to, že obálka Mloka má upozornit na to, že si uvnitř **nepře-
čtete** o tom, jak *hrdina ráno vstane, vyčistí si zuby, nasnídá se a odje-
de do práce*, ani mudrování o tom, jak je *těžké psát*, což donedávna
tvořilo značnou část moderní mainstreamové produkce. Pokud autor-
ky petice poukazují na to, že *SF/F je dávno mainstream*, tak se tak ne-
stalo tím, že by se žánrová literatura mainstreamu kapitulantsky při-
způsobila, ale proto, že došlo ke vzájemnému obohacení tím lepšími
z obou produkci.

Ale zpět k obálkám, ty mají naznačit, že povídky v Mloku jsou
o lidech, kteří musí reagovat na výjimečné situace, často jsou i ti lidé
výjimeční a pokud ne, výjimečně se v oné situaci zachovají. Troufám
si říci, že to ty současné obálky dělají, i když netvrdím, že by stejnému
účelu nenapomohly i jiné. Mlok zatím vyšel jednadvacetkrát. Na prv-
ních sedmi se střídají jezdcí apokalypsy s draky, bytostmi z Duny, ro-
boty a kosmickými mariňáky. Od roku 2003, zřejmě jako reakce na
převahu fantasy produkce, vzhled řady sjednocuje galerie postav
s ženskými rysy v občas poněkud extatických pózách, které naznaču-
jí to, co jsem se pokusil říci na začátku tohoto odstavce.

K nářku na téma, že obálky nesouvisí s obsahem Mloka, se dá ří-
ci jen to, že obsah knihy vybírá porota a není znám dostatečně dlouho
dopředu, aby šlo do vyhlášení výsledků CKČ udělat obálku na míru.
Není to jediný důvod, ale je postačující, takže by bylo zbytečné vyjme-
novávat ostatní.

Za sebe dodám, že mě na petici trochu vyděsil duch (nebo první
závan puchu) politické korektnosti. Shledávám zde jistou podobnost
s nominací komiksové super-hrdinky Wonder Woman, donedávna fe-
ministické ikony, na post velvyslankyně OSN pro genderovou rov-
nost. Nominace byla po dvou měsících ukončena, protože WW je bílá
a mohla by v méně obdařených ženách vyvolávat nepříjemné pocity
(zřejmě další krok k objektivizaci žen a dívek ve společnosti).

Ona totiž politická korektnost už dávno neznamená šetření citů
ostatních, ale jde o militantní mrzačení jazyka, který pak není schopen
pokládat správné otázky ohledně stavu současného světa, natož vy-
jádřit jejich řešení. (Po faktické stránce přibývá stále více témat, o kter-
ých je lépe nemluvit, po jazykové dochází například k vynalézání neu-
trálního zájmena, abyste náhodou o muži, který se cítí být ženou, ne-
řekli, že je on. A protože takový omyl může být brzy trestným činem,
doporučuje se používat neutrální zájmeno při styku s každým, koho
neznáte.) Schválně zkuste ve své sociální bublině mladých humanit-
ních vzdělavců promluvit o nějakém skutečném problému (třeba de-
mografická situace a z ní vyplývající obtíže s péčí o seniory, vymírání
původní evropské populace a její nahrazování kulturně nekompatibilní
muslimskou migrací) a vychutnejte si pocit trapnosti, který přitom
zažijete, a sledujte, jak se od vás ostatní nenápadně vzdalují (a to ne
nutně proto, že by s vámi nesouhlasili, ale protože je nutite do vnitřně
nepohodlné situace vyjadřovat se k něčemu, pro co neexistují politic-
ky korektní slova).

Zdeněk Rampas

Zhatit a zkazit! Nad románem Všechno je jenom dvakrát

Začneme pochybnostmi. Začneme tím, že žánr je neohraničená množina děl, která se více či méně shodují s představou čtenářů o daném žánru, v našem případě tedy sci-fi, fantasy a hororu. Začneme tím, že ne všechna díla, která automaticky považujeme za žánrová, do žánru skutečně spadají. Začneme tím, že existují díla, která se vymykají žánrovým škatulkám, která převrácení naruby představy o tom, že každé dílo by mělo patřit do té a té poličky. Začneme anotací.

Novinář Pavel Klimeš se na prahu středního věku rozvádí, ztrácí rodiče a snaží se najít nové životní cesty i cíle. V tísnivé bilancující atmosféře se uchyluje ke vzpomínkám na kamarády, s nimiž v dětství trávil každé léto na horské chatě v Krkonoších. Na společné dovolené tehdy jezdil a otcův kolega Milan Knot, který však v polovině 70. let podepsal spolupráci se Státní bezpečností. Po roce 1989 Pavel získává Knotův svazek a někdejšího rodinného přítele v novinách veřejně odsoudí. S odstupem pětadvaceti let se však v případě objevují pochybnosti a nesrovnalosti. Příběhův román není jen další reflexí normalizačního období; postihuje i postupné zrání generace aktérů listopadových událostí.

I když se vydáte po vlastních stopách, sami sebe nenajdete.

Román o návratech a neshledáních.

Těžko si lze představit anotaci, která by byla vzdálenější fantastice. Ergo: Tento text již svou existencí obsahuje zradu. Prozrazení něčeho, co mělo zůstat utajeno. Anglicky spoiler. Spoil znamená „zkazit, zhatit“. Hatím tedy. A kazím. A přiznávám na plnou hubu: Ano, v knize se vyskytuje fantastický prvek. Jenomže je možné publikovat tuto recenzi zde, aniž by byl tento fakt prozrazen?

A tím se dostáváme k podstatnějším otázkám: existuje vlastně žánrová kritika? Ptám se na to, jaká máme my, recenzenti děl z oblasti fantastiky, kritéria. Všimáme si nějak speciálně toho, jakým způsobem autor zapracoval do díla jev neslučitelný s každodenní realitou? Hodnotíme dílo podle toho, jak tento jev v díle působí a funguje? Nebo hodnotíme podle nějakých univerzálních literárních kritérií a ptáme se jen na to, zda je dílo dobré? Nedávno napsal Jiří Popiolek na Facebooku, že „úkol recenzenta je pochopit, jakou knihu chtěl napsat autor – a rozebrat, jak se mu to povedlo“. No nevím. Nechce každý autor napsat dobrou knihu? A nemáme kritéria, která existují nezávisle na záměrech autorů? A nezasloužily by si tyto otázky samostatnou stať od někoho fundovaného? Prosim, napište to někdo, já pouze vím, že nevím...

Michal Příbáň (1966) je autorem nefantastickým, tedy v tom smyslu, že není nijak spjat s fandomem. Donedávna nebyl ani autorem, mluvíme-li o příslušnosti ke spisovatelskému stavu. Jeho cestu k románu lze vyjádřit částí básně Viktora Dyka ze sbírky *Satiry a sarkasmy*:

V zhroucené v prach se kácím pýše.

Hřích odpust', Kriste Ježíši!

Každý už dneska román píše:

já pouze román nepíši.

Dykova báseň popisuje strašný stav člověka, kolem něhož všichni píší román: student, služka, prababička..., tedy všichni kromě něj. A samozřejmě si z faktu, že dnes už píše úplně každý, dělá legraci (upozorňují, že vyšla až ve 2. vydání z roku 1924 – jak vidno, tento stav se od doby před sto lety příliš nezměnil). Michal Příbáň je literární teoretik a historik, zabývá se dílem Josefa Škvoreckého (společně pracovali na vydání Škvoreckého spisů), je lexikograf (to znamená, že píše slovníky autorů a podobné věci; jen si to představte: zjistíte si o autorovi první poslední, přečtete jeho dílo, ověříte všechny informace v matrikách, od přátel, pozůstalých, víte o daném člověku víc než všichni ostatní na světě... a pak z toho máte udělat heslo na pět řádků...) a ve volných chvílích učí na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity o exilu, samizdatu a vůbec situaci v české literatuře po roce 1945 (jste-li z Brna, zkuste si to zjistit, ty přednášky jsou vynikající!). A zdá se, že v ještě volnějších chvílích píše romány. Vlastně jen jeden. Začal s tím roku 2004, kniha vyšla v září 2016. Očekávám pokračování přibližně v roce 2028.

Anotace shrnuje román naprosto přesně. Co chybí, je zmínka o precizně zvládnuté spisovatelské práci. *Všechno je jenom dvakrát* je brilantně napsáno, a to zejména z hlediska kompozičního. Příbáň proplétá čtyři roviny – současnost (tj. rok 2005), vzpomínky na dětství (tj. cca od roku 1972), vzpomínky na dobu těsně po převratu (tj. přelom 80. a 90. let) a deník otce hlavního hrdiny (tj. roky 1968 až 1977). A píšou-li proplétá, mám tím na mysli přibližně tohle:

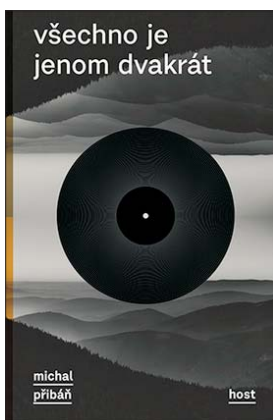
Karlovka stojí, zjevně prázdná, střecha je misty nejen rezavá, ale zřejmě i děravá, kolem dokola přemnožený vysoký plevel. Starý boční vstup do chaty, který se používal, když jsem byl malý, je zaházen nepřekonatelnou barikádou ze všeho, co se ani těm posledním nevešlo na valník, nový čelní vchod, který zprovoznili počátkem osmdesátých let, kdy už jsem byl mladý, je pobit třemi petlicemi a zajištěn třemi zámky, ale do přízemního okna hend vedle dveří stačí jen strčit, takže se do chaty přeče jen dostanu.

„Pojd' si umýt ruce, Karolínko,“ volá z okna paní Procházková, „dneska je řízek, ten máš ráda,“ prozrazuje tajemství, které bych raději odhalil vlastním nosem. Karolína mi přestane mávat, vběhne do chaty, a mně nezbývá než za ní lézt oknem.

Ale je to jen hra, řízek přeče býval na přivítanou novým hostům k obědu každou neděli.

(s. 15)

Jak vidno, Příbáň nepoužívá expresivní jazyk. Vše se zdá obyčejné, snad až nudné. Život je zachycen tak, jak plynul a

Antonín Kudláč o české porevoluční fantastice

Antonín K. K. Kudláč (*1971) je jak českým spisovatelem (prezentujícím se, pravda, pseudonymně), tak aktivním kulturním antropologem s doktorátem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Působí na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice s odborným zaměřením na naše kulturní dějiny posledních dvou set let a teorii a dějiny populární literatury. Po knihách *Příběh(y) Volné myšlenky* (2005) a *Literatura přes palubu* (2010) přichází s novou monografií *Anatomie úžasu*, kterou recenzovali Pavel Janáček a Petr Janeček a která je snad kupodivu teprve prvním tuzemským syntetickým pohledem na českou sci-fi a fantasy v jejich sociokulturních souvislostech a která se zabývá vznikem, strukturou i současnou podobou té subkultury, jejíž příslušníci bývají mnohdy ještě dnes vnímáni jako v mnohém asociální povíni, přičemž dříve byla podobná recepce ještě markantnější.

Je to samozřejmě zavádějící pohled a ve skutečnosti se mezi nimi najde dost tvůrčích osobností, které jsou s to k obrazu svému skvěle upravit i četné artefakty krajin popu.

Skutečně žije komunita fanů populární fantastiky někde v poschodí mezi vysokou a nízkou kulturou? ptá se K. K. Kudláč. A kde je hranice mezi amatérem a profesionálem? Nebo je snad jen mytická?

Jak je to s oscilací mezi charakteristickou uzavřeností typického fana a mezi jeho komunikací s okolím? Jak vůbec nejtrefněji definovat samu populární kulturu? A jaké místo uvnitř této kultury má fantastika a jaké měl tento žánr vývojové tendence po roce 1990 a které jeho žánrové varianty vlastně po sametovém převratu převážily? Jaká je pozice fanoušků žánru v tzv. sociálním poli a které mediální formy aktivit fanů lze detekovat?

A jak je to vůbec s analogií mezi vývojem fandumu po roce 1989 a českým národním obrozením 19. století?

plyne. Není hrdinů, není statečných gest a odvážných činů. Věci se dějí, člověk je jimi stržen, velkými i malými dějinami – a pokud se do procesu vloží, končí to nejčastěji chybami, omluvami, vinou. Slova jsou volena nesmírně pečlivě, označení jsou přesná, a proto není třeba být okázalý. Vše ukázané je dostatečně silné samo o sobě, není třeba přidávat.

O to víc zaujme, jak se příběh na konci obrátí vzhůru nohama. Výše zmíněný *fantastický prvek* udělá v do té doby jednoznačně vnímaném textu pěknou paseku. Čtete tu pasáž znovu, hledáte, zda tam není chyba, ale pak vám pozvolna dochází, že jinak to skončit nemohlo. Celou dobu to mířilo přesně a jednoznačně sem. Obec čtenářů románu *Všechno je jenom dvakrát* bude ostře rozdělena. Jedni budou chválit konec do nebes – za odvahu, za koncepčnost, za to, že si autor stojí za knihou ve smyslu literatury. Odkdy musí text odrážet realitu, že jo? A co

Ať už K. K. Kudláč podá na ty a další otázky jakékoli odpovědi (anebo ať již je ponechává částečně otevřené), o jednom patrně sporu není; fandum je subkulturou typicky postmoderní.

Jakýmsi dovětkem uvnitř této přínosné práce je pak samostatná případová studie o tolkienovském fandumu u nás na stranách 157-187.

Upozorněme závěrem, že Kudláčovu knihu lze, i když jen do jisté míry, taky vnímat v návaznosti na deset let starého *Průvodce paralelními světy* od Aleše Langera (*1970), kterouto publikaci ostatně Kudláč mnohokrát zmiňuje (a viz také *Jmenný rejstřík*), přičemž dotyčný průvodce bezesporu zůstává víc než jenom „nástinem“ vývoje české sci-fi v letech 1976-1993 (a vyšel z Langerovy diplomové práce, přičemž spoluautorem výsledného díla je na stranách 250-268 také Ondřej Neff). **Ivo Fencel**

Anatomie pocitu úžasu. Česká populární fantastika 1990-2012 v kulturním, sociálním a literárním kontextu. Host, Brno 2016. 224 str.

Ukázka: Samozřejmě, že zdaleka ne všechny charakteristické znaky obrozené společnosti nacházejí ve fandumu analogii. Mezi ty, které lze jen těžko u této subkultury odhalit, patří třeba silný lingvocentrismus české vlastenecké společnosti devatenáctého století, který se vyznačoval těsným spojením filologie s ideologickým hodnotovým žebříčkem, výraznou neologizací a etymologizací a zdůrazňováním myticko-sakrální funkce jazyka (jazyk jako „komunikace s předky“). Nic takového, pokud je mi známo, český fandum nezná. Bylo by možné uvažovat o specifické, nikoli výhradně jen komunikativní roli subkulturního jazyka („fanspeak“), to je ovšem rys typický pro subkulturu obecně, takže srovnání v tomto ohledu značně pokulhává.

vy víte, třeba to takhle funguje! Druzí budou psát o tom, jak bylo 400 stránek skvělých, jedinečných a úžasných – a jak to poslední dvě kapitoly zabily. Není velkých knih bez kontroverze. Dnes nejspíše nehrozí autorovi trestní stíhání jako kdysi Baudelairovi a Flaubertovi, ani by kniha nemusela být zakázána jako Joyceův *Odysseus*. Ale čtenáře autor provokovat může. Možná i do jisté míry musí.

Na závěr vyznání poněkud osobní. Kdybych někdy něco napsal, chtěl bych napsat takovýto román. Bravurně kompozičně zvládnutý, silný v příběhu, ale důmyslný a chytrý ve všech aspektech. Navíc s tím závěrečným kontroverzním rýpnutím do literárních vědců, čtenářstva, vlastně do sebe sama. Jasně gesto: tohle je literatura, tohle je moje kniha. A a vy si o tom myslíte, co chcete.

Jan Křeček

Host, Brno 2016, 472 str., 369 Kč

Rozmanité a pútavé (čriepky diamantového veku)

Štrnásty ročník súťaže Cena Fantázie, v posledných rokoch s inovovaným názvom „Martinus Cena Fantázie“, rozmýšľam, že či keby som ten Martinus vynechal, nepošlú oni na mňa svojich ultraslušných a príjemných jednatel'ov, aby ma títo svojím výzorom a správaním vytrestali za nekorektnosť prístupu v poskytovaní informácií médiám, keď už sú tak skvele zorganizovaní, že sa po nich volá v Bratislave aj zastávka električky na Obchodnej ulici? Ó, buď pochválená, takmer všemocná sieť kníhkupectiev – vďaka tebe som predsa pochopil, že Nealom Stephensonom zvestovaný Diamantový vek vlády frančizingu už nastal. A pretože jeho strojcovia nielen chcú, ale aj majú všetko pod palcom – nuž sa obratne poistili a podporujú súťaž, v ktorej sa o ich fintách píše. Takže je potom po prečítaní jasné, že všetky prípadné podozrenia z monopolizácie trhu sú iba fantastický výmysel.

Ďalší iba v heslách: 155 poviedok v súťaži, dvadsať v zborníku, pestrosť prístupov v rámci žánrov, radosť z čítania a písania. Nové mená (vrátane Erika Kotláríka na čelnej pozícii) i čitateľom už známe (Zuska Stožická, Anna Olejárová, Ján Stopjak, Ján Gálik, Jozef Harendarčík). Hutný, obsažný úvod Ivana Aľakšu a záverečná podnetná esej Ericha Mistríka. Vydarená koncepcia editorov pri radení próz, vybraných porotami jednej všeobecnej, troch žánrových (viď podtitul) a jednej špeciálnej súťaže o cenu festivalu Bibliotéka, na ktorom sa výsledky už tradične vyhlasujú.

Pristúpme k podstate, teda k textom (z vyššieuvedeného dôvodu dodržiavam poradie stanovené editormi v knihe).

Nad'a Langová: Tajomstvo Lucie Modrej

Presvedčivo a zároveň dôvtipne jazykom „neštylizovanej“ šuškanej legendy vyzroprávaný príbeh o rusalkách, záme-ne, ľudskosti a neľudskosti – z hľadiska témy môžete a nemusíte porovnávať s príbehom Zusky Stožickej.

Róbert Hric: Ablanatha

Poviedka ponorená do atmosféry truhadúrov južného Francúzska a Španielska v ranom stredoveku.

Zaujímalo by ma, či sa zdanlivo nie veľmi rytmické básne v texte dajú aj zapievať a zahrať. (Aur sa hudbe v reálnom svete venuje – a to práve aj stredovekej).

Poviedka v porovnaní s predošlou tvorí kontrast s hľadiska štylistického stvárnenia. Táto legenda sa usiluje o absolútnu štylizáciu a strojenosť. Výsledok ešte zďaleka nie je dokonalý, avšak odvaha a ambície tvorca popasovať sa takto s námetom ma naladili priaznivo.

Honza Vojtišek: Ty vieš

Prízrak ničí vrahov v koncentrákoch nemým pocitom ustavične telesne prítomnej a neprestajne sa vracajúcej viny pôsobicej na obľudu len vo fyzickej podobe.

A práve preto Kristus musel vstať z mŕtvych osobne, aby zapôsobil na davu.

Mrazivé.

Monika Kandriková: Hľadá sa upír

Romanca o upírovi. Klasický model a motív je posunutý z môjho hľadiska inam predovšetkým prostredím pôsobivo vykreslenej v podstate asi postkatastrofickej Bratislavy. Bez mučenia sa priznám, že vzťahová stránka tohto textu ma ktovieako neoslovila – čiže asi s ohľadom na cieľ a výsledok bolo všetko, ako má byť a v závere uprostred trosiek sveta namiesto rozkvitnutia fialky zaplanul z popola a ľúbosti povstávajú fénix nádeje...

Richard R. Senček: R.T.E.M.

Po štylisticky nesporne zvládnutej dynamickej duchamornej duchaprázdnosti nasleduje klasický vedeckofantastický príbeh uchopený osvedčeným, dnes už napoly zabudnutým spôsobom nás v kulisách budúcnosti na chvíľu vracia do čias, v ktorých bola fantastika predovšetkým myšlienkovým experimentom. V texte bez deja sledujeme (v priebehu a priebehom sledovania súťažno-diskusnej relácie venovanej ťažiskovému vedeckému problému) napínavé dobrodružstvo zápasu ideí – na pozadí ktorých nenápadne s jemne vypointovanou iróniou miestami vyúsťujúcou do zžieravého sarkazmu presvitá bieda

výkonnostného systému snaživcov tzv. vedy, stelesnených v beznádejne tupo konštruktívne snaživej Dadke (Predpokladám, že popri fyzike sa slečna vo chvíľach oddychu venuje čítaniu upírskych románov. Autor postavu zobrazil úsporným spôsobom prostredníctvom náznakov dôsledne desuplne pôsobivo a logicky).

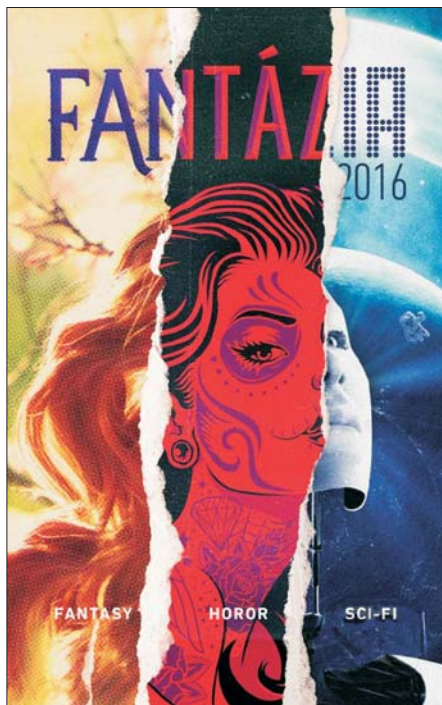
Text venovaný problematike seriózneho vedeckého výskumu predvídateľne korigovateľného zlyhávania výrobkov v súlade so záručnou dobou má v rámci primerane absurdného vyústenia dve pointy vyjadrené vo vetách:

„Vidíte generál? Mali sme pravdu!“

A „Nie, už nie zlatko.“

Peter Bíro: Sám

Poviedka o človeku na zemi, ktorý ostal sám – a pretože mu ne-

ostalo než si na zmenený stav zvyknúť, logika jeho počínú v závere rozhodne nie je absurdná a šialená len natoľko ako konzistentná celistvosť samotároveho univerza.

Dominika Madro: Smrť Erlewangovej dcéry

Fantasy príbeh o vine treste a pokání uchopený dôsledne a presvedčivo aj a predovšetkým prostredníctvom psychiky postáv. Ale tiež aj fyzicky – prostredníctvom konkrétnych detailov. Egubijčania majú totiž nesmierne veľké dlane...

Miro Švercel: Curriculum Vitae et Mortis

V porovnaní s predchádzajúcou poviedkou D. Madro opäť kontrapunkt – ako v úvodnej dvojici – ibaže v opačnom poradí – nadpriemernú štylizáciu ponurej fantasy o kráľovi vystrieda príbeh o „osudových“ stretnutiach bezdomovcov. Autor v portrétiku pre istotu upozorňuje na kompozičnú zložitnosť textu. Zrozumiteľnosti pomerne prehľadného sledu krkolomných udalostí však väčší prekáža „názvoslovný chaos“ – dve postavy majú mená i prezývky, navyše v deji vystupuje presne nazvaný otec jednej z nich – takže narážka na „zhodenie Vlada“ jedným z protagonistov ma uviedla do miernych rozpakov – je to Mečiar/ nie je to Mečiar (respektíve v súlade s aktuálnou minulostnosťou objektu diania – bol to Mečiar/bol vôbec nejaký Mečiar? A keď už teda aj niekde strašil – načo v tejto poviedke?)... alebo žeby nejaký mnou prehliadnutý spôsob označovania Michala, Ondra, Čučča, Hema a atď. Samozrejme, „akože z reality (v podstate bez názvuku charakterokresby) vystrihnuté postavy“ si v krkolomnej situácii počínajú absolútne logicky – čiže ako z refaze odtrhnuté a slúžia autorovi ako plastelína zo splasok, ktorú ohýba ľubovoľným smerom.

V záujme navodenia presvedčivejšieho koloritu cynickej absurdnosti modernej spodiny odporúčam pozorné prečítanie jednej z dejových línií románu Viktora Pelevina Čapajev a prázdnota (dostupné v českom preklade). Azda sa aj príde na to, čo sa mohlo chcieť vypovedať.

Erik Kotlárík: Mesto spomienok

Neveľmi domyslený sujet poskytuje autorovi možnosť predviesť štylistické schopnosti. Romantické a imaginatívne pasáže sú pôsobivé a stvárnenie vnútorného sveta postavy (pamäťového supergénia, ktorý sa potýka z traumatizujúcimi spomienkami z vlastnej minulosti) tiež.

Teším sa, že poviedka získala v druhom kole prostredníctvom hlasovania celkové víťazstvo – teším sa z čitateľov, ktorí mali trepezlivosť popasovať sa s takýmto rozhodne nie transparentným textom.

Zdá sa totiž, že predsa len jestvujú aj ľudia, ktorých zaujíma nielen „bum-bum-bác“.

Livia Lévyová: Zmluva

Kombinácia moderného finančného sveta so zmluvou s diablom nie je celkom nový trik, ale funguje – (i v rozprávkach od čias jestvovania zmlúv trebárs i bez podpisov pečatných krvou). Záver je predvídateľný, príliš dlhý text sa zabáva

ponurými vypchávkami popisov beznádejného osudu. Silno však vyznie charakteristika vzťahov v rodine – tlak pudu sebazáchovy zoči-voči koncu bez nádeje vymazáva ušľachtilosť...žeby u človeka možnú len vďaka a v kontexte viery v akékoľvek ilúzie?

Tvor obnažený a olúpaný o príkrovy zdaní, snov a ideálov sa v pasci pravdy zmieta a koná inštinktívne – presne ako dlhodobý neplatič, ktorého exekútori vyhadzujú na ulicu.

Mário Polónyi: Muhehe

Surrealizmom „šmrchnutý“ text pod hravou jazykohrou a absurdnými motívmi skrýva i hlbšie zášľahy. Textu by však predsa prospelo stlmenie pobaveného tónu, ktorý miestami narúša ilúziu aj na nie veľmi vhodných miestach.

Martin Pitorák: Prestupná stanica

Ďalší kontrapunkt darovaný editormi. Po poviedke z lesa, v ktorom jednoohá žena, dcéra Jedľu, súloží s medveďom, nasleduje príbeh z pracovného tábora na Spiši s prevažne, no nielen, rómskym osadenstvom. Ako rodák z regiónu som sa pri čítaní niekoľkokrát trocha ošival – reku a je tu vôbec fantastické ozvláštnenie?

Podľa údajov v portrétiku za textom autor žije v Belgicku a zrejme postupne zisťuje, že nieto kam odísť. Otázkou ostáva, ktorá realita je návratom.

Príbehu by sa zišla dôslednejšia redakčná úprava.

Ján Gálik: U Čierneho draka

Fantasy flajster na presilu predošlej aktuality. Titul poviedky je názvom krčmy, ktorú prevádzkujú upír s vlkodlakom. Do pohostinstva príde komisia, ktorá v krajine hľadá a trestá nadprirodzené bytosti. Potom sa tam všeličo rušne, zaujímavo, napínavo vrtko, ba až takmer hrôzostrašne veselo s využitím rôznych vynaliezavých rekvizít zomelie a výjdu najavo prapodivnopoprepleťané záhady, ľsti, súvislosti a maskovania – len teda v závere ostalo pootváraných primnohoch dverí cez ktoré sa dnu votrie nie jedna, ale viac „deus ex machina“ (príbeh sa teda odohráva v polyteistickom univerze). Veruže Ivan Al'akša mal pravdu, keď si v komentári pýtal cyklus. On sa naň teší, ja tiež, ale ho aj tak trocha požadujem – aby som potom mohol poviedke vylepšiť svoje hodnotenie, smerom kde si ho iste bude schopná zaslúžiť.

PS: Text má okrem naozaj sympatickej dvojice ústredných protagonistov značnú poznávaco-náučnú hodnotu. Môžete sa z neho dozvedieť, ako nadobudnúť odolnosť voči striebru. Ak ste upír, neváhajte. Ak nie, tiež. Nikto totiž nevie, čo ho v živote a po smrti postretne a užitočné vedomosti sa zídu vždy.

Zuska Stožická: Labute neplačú

Druhý jazero v zborníku. Na rozdiel od vodnej plochy Nade Langovej nie je ohradené, ale voľne prístupné. Prechádzajú sa okolo neho ľudia, krmia labute, kočikujú deťúrence a v návale všedných radostí a povinností si nevšímajú naozaj dôležité veci. Napríklad rusalky, ktoré túžia po ľudskom dieťati. Jedna z nich teda uskutoční výmenu...a rozpúta príbeh.

V precízne skoncipovanom texte ma zaujala dôveryhodná drsnosť vykreslenia sveta rusaliiek a potešila irónia voči „mamičkovsky prejemnelému jazyku“ a narážka na starší český šláger. Vzťahová stránka textu ma v tomto prípade, na rozdiel od príbehu Moniky Kandrikovej, oslovila. Tento pocit je isteže úplne subjektívny – ale veď tak to už s pocitmi býva. Čiže poviedky, ktoré sa usilujú o ich vzbudenie, riskujú natoľko, že by s týmto zámerom radšej nemali upírsky vášnivo chladnokrvne vopred kalkulovať, ale ponechať rozvinutie emócií postávam.

Jozef Harendarčík: Strašiak

Horor o strašiakovi a kolobehu akéhosi „asiaživota“ na poli. Príbeh desí predovšetkým ucelenosťou univerza, ktoré autor stvoril. Zdanlivo „mátožná“ predstava existencie spočívajúcej z ustavičného visenia na kole a boja s lietajúcimi vesmírnymi príšerami je vystužená hodnoverným sprítomnením optiky „strašiacťva“, odporne dôslednou nadväznosťou na prvky reality a tak trocha prenesene aplikovateľná aj v širšom inom meradle. Ale to už radšej...len žiadne závery...

Mína Pávová: Farma nádeji

Nádejny budúci študent finančníctva počas prázdninového pobytu u strýka a tety na vidieku uprostred Žitného ostrova zbadá žrebčeka, ktorému neprestajne kupujú hrbolec uprostred čela. Zoznámi sa aj s dievčatkom, ktoré má výrazne štrukturovaný chrup a chystá sa odísť na ostrov Tristan de Cunha. Hrdina sa preto rozhodne, že sa namiesto finančníka stane fotografom.

Text osviežila narážka na FBI (kto chce vedieť, čo to skutočne je, nech číta). Zápletká s drogovou párty, ktorá hrdinu (rodičia sa preľaknú a nahnevajú a chcú mladíkovi zaistiť nezavadný pobyt na čerstvom vzduchu) katapultovala do zapadákov mi prichodila trocha silená. Nevieť – dačo nenápadnejšie sa nedalo?

Martin Petro: Potom

Vedec objaví spôsob komunikácie s ďalej pokračujúcimi predstavami mozgovej kôry po skone človeka. Dôvtipná kombinácia mystického s exaktným tvorí zaujímavú kulisu trocha predvídateľného – ale aj „normálne logického“ príbehu o zneužití poznatkov.

Anna Olejárová: Topenie ľadov

Vskutku plnokrvná vedeckofantastická poviedka o biointeligencii. Potešilo ma, že tentoraz som všetko z pozadia pochopil (no tak hej...z biológie si predsa len pamätám omnoho viac než z fyziky, matematiky a programovania). Takže som si príbeh užil...vzhľadom na predošlé nie celkom príjemné skúsenosti s rovnako napínavými a dynamickými textami zo sveta blikajúcich serverov však vyslovujem podozrenie, že biologický antitalent to veru pri tejto lektúre ľahké mať nebude – prostredie ma totiž zaujalo omnoho viac než hrdina.

Janko Stopjak: Perniková chalúpka

Kysuce, osamelé chalupy a obľudné tajomstvá prízra-

kov...Úprimne povedané, mne na priam živočišny des stačí len predstava kysuckej zimy, ktorá mi tak trocha hodne splyva so sibírskou...brrr, polmetrové záveje, fuj vločky (Mali ste niekedy vločky na sklách okuliarov? Absurdne absolútne neznesiteľná vec! Čierňava bielej tmy! Vstup do sveta slepca! Že sniežik sa nám chumelí...juj!). A ešte k tomu teraz viacnásobne poprelínaná vízia obľudnosti...V porovnaní s poviedkou J. Harendarčíka som sa však bál menej – autor ma zaujal obrazmi hrôzy pôsobivými natoľko, že sa nedostavila ona samotná (s výnimkou akútneho snehostrachu prítomného priam aj pod páperovou perinou počas čítania v posteli). Našťastie, príbeh, umne, premyslene a kľukato nadväzujúci na predošlé autorove texty sa odohráva v jeseni...Obratne zostrojenú plynulosť prechodov medzi realitou snom a blúznením som si vychutnal a som teraz zvedavý kam vyústi črtajúci sa cyklus – podarí sa ho autorovi raz uchopiť a zovrieť do „kingovský“ uceleného tvaru?

Janka Javorka: Kosti, kostry, kostlivci

Rafinéria ropy v Krivej Olke uprostred alternatívneho sveta s postkatastrofickými črtami sa stáva prostredím príbehu porovnateľného s textami drsnej školy. Zápletká je jednoduchá – lebo autorka, podobne, ako majster Dashiell Hammett, odmieťa pseudohru na prekombinované špekulácie pseudopohrokov žánru typu Jeffreyho Deavera a spol. Jej svet sa s nikým nemazná, je jednoduchý, drsný a jednoducho drsný – a poobtíka i hlavných hrdinov o rušne a koľaje. Nikde ani náznak naľúknutého supermanstva. Číra človečina a trpkosť, nie však rezignácia.

Záver:

Počas komunikácie s viacerými poviedkami priam – nebojím sa pateticky riecť – premkol ma úžasný pocit z textu čítavého a čitateľného bez ohľadu na to, či je slovenský – jednoducho mám k dispozícii pútavú poviedku porovnateľnú s textami v zahraničí.

Ak to niekto vníma ako samozrejmosť, lebo čítal tento zborník, je to fajn, ale zároveň aj zásluha súfaže a jej predchodcov...

Kvôli porovnaniu si zoženťe zopár ročníkov zborníka Kruťohlav z prvej polovice deväťdesiatych rokov – zmeny sú vskutku značné, i keď akiste možno nie celkom všetky vždy úplne k lepšiemu, ale prevažne hlasujem áno, v tejto maličkovej čiastkovej oblasti univerza dovoľm si byť skromne a potíchu optimistom a v kútku lígotavého Diamantového veku vďaka prajnosti sponzoringu obdivuhodného Martinusu tešiť sa.

Miloš Ferko

Fantázia 2016, Antológia fantastických poviedok, Horor fantasy sci-fi, Fantázia media s. r. o, Šafa, 2016, Zostavili: Lucia Lackovičová, Ivan Alakša

Odposlechnuto

Jeden vedecký:

Víte, že na dně moří a oceánů je více potopených ponorek, než je sestřelených letadel na obloze?

Rozhovor s Richardem Podaným

Aktuální novinkou je Sherlock Holmes, začneme tedy s dovolením v tomto duchu: Jak se Vám překládá Pes baskervillský? Pokud jsem počítal dobře, byl Pes baskervillský přeložen do češtiny zatím třemi různými překladateli, jste čtvrtý. Byl vůbec nový překlad třeba?

Vysloveně třeba asi nebyl; překlad Františka Gela je přes svých šest křížků dobrý a čitelný. Ale ona to vždy není otázka nutnosti, spíš vůle zúčastněných a především nakladatelovy. V ideálním světě bychom měli mít od každé významnější knihy víc překladů. Shakespearovi to nijak surově neublížilo, není-liž pravda?

Já osobně jsem to vzal jako zajímavou výzvu a nejvíc mě na tom lákalo, co se v tom textu jinýma očima a rukama najde nového a odlišného. V tomto ohledu nejpěknějším objevem bylo, že v románu je spousta šikovně poschovávaného jemného humoru, který je při vyšší míře archaizace textu ukrytější, ale při použití modernějšího jazyka najednou mnohem víc vynikne.

A mimochodem se to v tomhle vydání jmenuje Baskervillský pes, ne obráceně. Čímž jsem vám právě zavařil na sáhodlouhou komentářovou vojnu plnou odboček a emocionálních výlevů.

Co všechno musí překladatel Sherlocka Holmese načíst? Stačí obecná znalost, nebo jste se do tematiky musel ponořit hlouběji, než jste třeba očekával?

Já osobně jsem požádal o anotované vydání knihy z edice Oxford World's Classics a k tomu si dohledal ty nejserióznější působící obdobné internetové zdroje. Plus si nechal na překlad dostatečnou časovou rezervu pro případ, že by se ukázalo být nutným ještě něco dalšího. Ale nakonec jsem nahlédl, že zrovna u téhle knihy kontext a souvislost se zbytkem autorova díla až takovou roli nehrají a mnohem významnější jsou obecné dobové reálie, jejichž řešení samozřejmě není žádná holmesiana, ale běžná překladatelská rešeršní činnost.

A zdroje, které jsem měl, mi hodně pomohly s jinak těžko průhlednými dobovými narážkami v textu a s volbami mezi drobnými textovými odchylkami mezi časopiseckým vydáním díla ve Strandu, knižním vydáním anglickým a knižním vydáním americkým.

Co říkáte na neustálé obnovování sherlockovské legendy? Je v pořádku, že postavu slavného detektiva obsazují do hlavních rolí jak renomovaní spisovatelé (jmenujme třeba Neila Gaimana a jeho *Případ smrti a medu* v Předběžném varování, novelu Michaela Chabona *Konečné řešení* nebo teď naposledy *Páté srdce* Dana Simmonse)? Neměli bychom zůstat u základních příběhů sira Arthura Conana Doylea?

Ani sám Doyle vlastně nezůstal u základních příběhů sira Arthura Conana Doylea; chtěl Sherlocka zabít a navždy pohřbit, ale čtenáři si vynutili jeho návrat. Když neodolal sám autor, proč by měl kdo jiný?

Ne, tohle mi vůbec nevadí; jednou za čas to prostě některou literární postavu postihne a v tomhle případě to kromě spotřebního balastu přineslo i řadu dobrých věcí...

Jak se Vám zamlouvají televizní a filmová zpracování Sherlocka Holmese? Máme konkrétně na mysli seriál BBC s Benedictem Cumberbatchem v hlavní roli a dva filmy s Robertem Downeym jr.

Sherlocka od BBC jsem sledoval jen několik málo dílů a velmi brzy mi přišlo, že se scenáristé utopili ve vlastní sofistikovanosti. Nebo jsem já přestal být s to tu spleť složitostí sledovat. Co se týče dalších adaptací, platí u mě zhruba to pravidlo, že jakmile předvede Sherlock Holmes první karatistický kop, přepínám, i kdyby proti tomu běžela Ordinace v růžové zahradě.

Říká se, že to, co někde plácáme, se nám občas po letech vrátí jako bumerang. Já toho teď nepěkně zneužiji: v roce 2014 jste v rozhovoru pro XB-1 řekl, že Vás detektivky nikdy moc nebavily a že jste za celou kariéru přeložil jen dvě. Teď najednou základní kámen žánru. Přemýšlel jste, že nabídku odmítnete?

Detektivky jako takové mě nebaví dál; takže teď jsou už tři, ale mezitím jsem toho zase přeložil fúru dalšího, takže přinejmenším procentně jsem to nezhorsil :-). Ano, trochu jsem váhal, ale ne kvůli žánru, spíš právě proto, že Gelův překlad není žádná vykopávka psaná stylem Květoně Zahájského. Ale už jsem nabídek na nové překlady klasických děl odmítl několik a při soustředěném útoku každá hradba nakonec padne.

K jiným tématům: dalo by se říci, že jste dvorním překladatelem díla Chucky Palahniuka. Ten se nedávno objevil v ČR. Jaké bylo setkání s ním? Znali jste se již dříve - třeba jen skrze mailovou korespondenci? Překvapilo Vás něčím „živé“ setkání?

Neznali jsme se ani korespondenčně. Je to legrační, protože od jiných autorů někdy dělám pár stránek a už se musím ptát, co tím chtěl básník říci. Zatímco u Palahniuka jsem při tuctu knih nikdy nic podobného udělat nemusel. Je to tím, že on je ve stylu minimalista a ve volbě námětů a reálií realista; cokoli napíše, dá se najít někde v dostupných zdrojích.

A v Praze měl tak nabitý program a valilo se na něj tolik fanoušků, že byl většinou unavený a já ho nechťel otravovat ještě víc a snažil jsem se být při setkáních neinvazivní a ohleduplný. Takže ano, překvapením bylo to, když přijede světově proslulý romanopisec a vám je ho líto, jak je vyčerpaný.

Napsal jste knihu nonsensových básní *Špásno*. Chystáte nějaký podobný špás?

Další veršičky mi přibývají. Pravidelně. Ale pomalu. Tu noučkou sbírku jsem psal čtvrt století. Takže teď to jsou šnečí dostihy: co bude dřív, druhý svazek, nebo smrt.

Zanedlouho vyjde v nakladatelství Paseka obsáhlá publikace *Marvel. Co jste neměli vědět o komiksovém zázraku*. Jak vnímáte rozdíl mezi překladem uměleckého textu a překladem odborného či populárně-naučného textu? Existuje pro překladatele rozdíl?

Jak s oblibou říkám, jakmile vidím v knize rejstřík, ospávám se pupínky po celém těle. Takže abych práci na nějaké literatuře faktu sem tam vzal, musí to být mně mimořádně blízké téma (a nakladatel musí počítat s tím, že ke mně do postro-

je připrání někoho, kdo se naopak rejstříků nebojí). Kdysi to byl životopis mého oblíbeného Franka Zappy, v posledních letech to jsou hlavně teoretické a historické knihy o komiksu. A ty dějiny Marvelu jsou v mnoha ohledech výjimečná publikace, kterou si tímto dovoluji vřele doporučit nejen milovníkům komiksu.

Rozdíly mezi překladem beletrie a literatury faktu jsou téma na dlouhé povídání a navíc trochu mimo mou odbornost; mně prostě to první jde líp a to mi v praxi stačí.

V pořadu Literatura Radia Wave jste řekl, že jste si „jako mladistvý intelektuál myslel, že budu spisovatel“. Částečně tam pak odpovídáte i na otázku, do jaké míry je překladatel spisovatelem. Zeptám se variací na stejné téma: splnil jste si sen?

Překladatel není spisovatelem co se týče zápletky, syžetu, fabulace, charakterizace postav a tak dále, prostě těchhle rámcových konstrukčních a kompozičních prvků; spisovatelem je jen co se týče literárního stylu, ale tam je zato ne jedním, ale mnoha různými spisovateli, podle toho, kterého právě překládá.

Sen, který není podepřen reálnými předpoklady, není sen, ale kravina. Nesplnil jsem si kravinoidní sen být spisovatelem, ale splnil jsem si nevyřčený, ale o mnoho reálnější sen po valnou část života se vrtat v písmenkách a knížkách.

Překládáte i Jonathana Safrana Foera. Naprosto osvětleno má v některých pasážích výrazně blízko Panu Kaplanovi a dalším ze známých překladatelských oříšků. Máte raději výzvy tohoto střihu, nebo si více užíváte „jednodušší práci“ (pokud lze v překládání něco takto nazvat)?

Měl jsem štěstí hned na několik podobných textů, ve kterých podobně jako v Panu Kaplanovi hraje nějakou roli kreativní destrukce jazyka, kromě Foera to byly ještě Růže pro Algeron a Palahniukův Pygmej. Jsem tomu z duše rád, ale poslední dobou mi připadá, že další podobnou výzvu bych už možná ani nechtěl; mám dojem, že v tomhle ohledu jsem asi vyčerpal, co ve mně bylo nápaditého a nového, a už bych se jen opakoval. Ale ony to jsou jen extrémní případy. I bez podobných textů se člověk musí pekelně snažit o co nejlepší výkon, jen to tolik není vidět.

Jste členem Akademie science fiction, fantasy a hororu. Která kniha z oblasti fantastické literatury Vám v posledním roce udělala radost?

Je to po mnoha spokojených letech strávených s fantastikou docela trapné, ale hodně jsem tyhle žánry pustil k vodě, loni jsem ani nehlasoval, protože jsem skoro nic nečetl, takže bych musel sobecky jen jmenovat něco z toho, co jsem sám překládal, například Bacigalupih.

Vlastně jsem v poslední době SF a F zradil ve prospěch komiksu, který mi přijde tak nějak míznatější a dodal mi hodně šťávy a chuti se zas o něco snažit. Hnusná podlost, ale v tomhle věku se to pánům stává často, a když se jim to místo fandumu stane s partnerkami, bývá to i horší fičák.

Obligátní otázka na závěr: na čem teď pracujete, na čem se chystáte pracovat a na čem byste ve vzdálenějším budoucnu chtěl pracovat?

Po té nedávné návštěvě to vypadá jako laciný reklamní trik, ale opravdu zrovna překládám poslední knihu Chucka Palahniuka, povídkovou sbírku Make Something Up (Něco si vymysli). Potom mě čeká poslední román Michaela Chabona. A v komiksu mi právě přistály na stole další dva tituly do edice Mistrovská díla evropského komiksu – jenže nemůžu prozradit které, protože nakladatelství CREW je vždycky samo za nemalých efektů veřejně odhaluje lačně slintajícímu davu komiksových fanoušků, tak jim to nesmím dopředu vykecat.

„Vzdálenější budoucno“ je hospoda, kam už radši moc nechodím. Většinou tam člověku nalejou něco jiného, než si poručil.

Ptal se Jan Křeček

Silvestr se blíží

Ruská média: Ruský satelit našel na Venuši vodu a velryby. Západní média: V Indickém oceánu se našel ruský satelit.

Prezidentští kandidáti Clintonová a Trump přijdou do pekárny. Hillary ukradne tři rohlíky, strčí si je do kapsy a říká Donaldovi: „Vidíš, jak jsem chytrá? Mám to, co chci, pekař nic neviděl a já ani nemusím lhát. Tak vyhraju volby!“

Donald odpoví: „Krádež a klam je typická nepoctivost, jakou předvádíš Americě stále. Ale já ti ukážu čestný způsob, jak se dostat ke stejnému výsledku...“ Požádá majitele pekárny o rohlík se slovy, že mu ukáže kouzlo. Sní jej a požádá o další dva. Když sní třetí rohlík a pekař se začne zajímat, v čem spočívá to kouzlo, tak Donald říká: „Podívej se Hillary do kapsy...“

Malý Ahmed chodí poctivě do školy a jednoho dne vyhraje soutěž v německém jazyce. Učitel jej pochválí a řekne mu: „Ahmede, jsi opravdový Rakušan!“

Ahmed radostně přiběhne domů a říká své mamince: „Mami, mami, prý už jsem opravdový Rakušan!“ Matka jej několikrát přetáhne vařečkou: „Co to povídáš! Jsi Arab, hrdý Arab a vždycky budeš! Už nechci slyšet nic o nevěřících!“

Ahmed počká, než se vrátí domů jeho otec. „Tati, tati, prý už jsem opravdový Rakušan!“ Otec se rozzuří a začne jej bít: „Ty jeden zrádče! Opovaž se a vyženu tě z domova!“

Ahmed jde do svého pokojíčku a šeptá si: „Dvě hodiny jsem Rakušan – a už mě zmlátili dva imigranti.“

 +
  +
  = 30
 +
  = 20
 +
  = 9
 $\int_{-\infty}^{\infty} \text{sin}(\text{hot dog}) d(\text{hot dog}) = ?$

Řešení naleznete na straně 28. (nápoje jsou pobjídka ke konzumaci tekutin)

Drony z trochu SF pohledu

Motto: *Švýcarská pošta zkouší doručovat balíčky dronem. Česká pošta zkouší doručovat.*

Nemám s drony žádnou osobní zkušenost, takže mé názory jsou do jisté míry dané hlavně tím, co se o nich objeví v médiích a pak několika science fiction povídkami, které se jimi nebo podobnými vynálezy blízké budoucnosti zabývají, ale když mi z Instinktu poslali sadu otázek, vymáčkli jsem ze sebe nějaké odpovědi.

1) *Co si osobně myslíte o současném boomeru dronů, tedy bezpilotních multikoptér? Co lidi na dronech přitahuje? Proč jsou v současnosti tak populární?*

Drony nám umožňují vstup do třetího rozměru, v jedné rovině koncipovaná velkoměsta, která teoreticky umožňují takřka neomezené množství interakcí, narážejí na strop, který se projevuje hlavně dopravními zácpami.

Ty se pokoušíme řešit podzemními dráhami, ale jejich výstavba je velice nákladná, a podzemky slouží hlavně masovému přesouvání do zaměstnání či za masovou zábavou a neumožňuje individualizaci cílů.

A protože jsme se nedočkali v SF předpovězené výměny automobilů za osobní helikoptéry, zůstal třetí rozměr (od druhého patra do výše letových hladin dopravních letadel) takřka nevyužit. A v této nise vznikl prostor pro vývoj dalšího technického druhu, pro drony.

2) *Kam se podle Vás může ubírat další vývoj dronů? V současnosti v podstatě všechny high-end multikoptéry disponují GPS modulem, takže se dovedou "orientovat" v prostoru a v případě nějakého problému zvládnou automatický návrat na místo startu. Co přijde dál? Jaké další "digitální smyslové orgány" by mohly drony v budoucnosti získat?*

Asi nejzásadnější bude spojení dronu a virtuální reality. Představuji si, že se uživatel sám „stane“ dronem, čili uvidí jeho kamerou (kamerami), uslyší přes jeho mikrofony, hmatem nebo pocitem chladu či tepla na pokožce bude cítit proudění vzduchu, vítr a turbulence, jejichž vnímání je nutné k dobrému řízení dronu a zároveň zvyšuje požitek z tétož.

Toho se nejprve bude dosahovat nějakými brýlemi a jednou možná po drobné kyborgizaci populace tak, že bude možné přepínat své smysly z těch svých lokálních, biologických na externí v dronu.

Drony pak budete moci přímo vlastnit nebo si ke krátkodobému okamžitému pronajmutí vybírat z nabídky po celém světě rozmístěných exemplářů. Něco podobného jako dnes „ružová kola“ nebo sdílené automobily.

3) *Jak si představujete multikoptéry roku 2026?*

Jednou z možností vývoje dronů je jejich další zmenšování. Drony velikosti vosy (opatřené injekcí s jedem či bakteriologickou zbraní) by se mohly stát bojovými prostředky. Samozřejmě je jako první budou mít Spojené státy a pak třeba další i regionální mocnosti. Zatímco ale neviditelný křižník je tak nákladný, že si jej mohou dovolit jen Spojené státy (a platí za to zanedbanou infrastrukturou a velkými sociálními rozdíly), mi-

nidrony si bude moci opatřit takřka každý režim a větší teroristická organizace.

Jednou z dalších možností je další zmenšování dronů až k jejich spojení s nanotechnologiemi. V SF je již popsána společnost, kde se každý občan, který dbá o svou bezpečnost, pohybuje v ochranném mračnu relativně autonomních mikrodronů, které se starají o to, aby nevdechl něco škodlivého, a vypuzují z jeho okolí mikrodrony ostatních občanů, popřípadě bojují s mikrodrony útočníků.

4) *Jaký je Váš názor na umělou inteligenci jako takovou? Jaké jsou její současné možnosti, a co by mohlo přijít, dejme tomu, do takových deseti let? Lze očekávat nějaký výraznější posun, nebo zůstaneme u trendu pouhého navyšování rychlosti procesorů a kapacity paměťových médií našich počítačů?*

Na tomto poli nečekám žádný velký pokrok, západní věda a společnost je spoutaná tolika regulacemi, které sice nedokáží odvrátit žádnou katastrofu, zato však spolehlivě brání pokroku, že i kdyby se podařil nějaký revoluční objev, jeho uvedení do životní praxe bude v nedohlednu.

5) *Umožňuje podle Vás architektura počítačů současného typu existenci pokročilé umělé inteligence? Narážím na skutečnost, že moderní počítače se principiálně vůbec neliší od svých třicet let starých předků – stále jde jen o paměti ram a rom, procesor, koprocesory, periferie.*

To souvisí s předchozí otázkou, zmiňovaná konfigurace zvládá realizovat vše, co po počítačích chceme. Jako odpověď na vše, co nás v posledních letech napadlo, stačí právě jen to navyšování rychlosti procesorů a kapacity paměťových médií. Čeká se na revoluční myšlenku, která pak nejspíše bude stejně utopena v úřednickém blábolu schvalovacích komisí ☹

6) *Dnes většina odborníků zastává názor, že pokročilá umělá inteligence je potenciálně velice nebezpečná. V čem její nebezpečnost spočívá?*

Námi vytvořená umělá inteligence by nutně měla mnohé naše rysy. A i když by nás nutně hned (po svém stvoření) nemusela převyšovat, její vývoj by neměl naše biologická omezení a dá se očekávat, že nás rychle v mnoha směrech překoná. A problém je v tom, že netušíme, jak nás bude vnímat.

V některých povídkách Františka Novotného roboti chápou člověka jako svého biblického Stvořitele a tak jej milují a uctívají.

Na druhé straně i my můžeme považovat mnoho současných druhů za své příbuzné a nic nám nebránilo v jejich likvidaci.

7) *Bylo by rozumné vybavit pokročilou umělou inteligenci zařízení typu armádních multikoptér?*

O rozumnost takových počínů se nikdo nebude starat, jen o okamžitou účinnost a úspěšnost.

8) *Jste sám vlastníkem multikoptéry? Pokud ne, uvažoval jste někdy o jejím pořízení?*

Zatím ne, na dnešní úrovni bych ji nedokázal využít jinak než jako hračku.

Zdeněk Rampas

Civilizační šok²

Část dvacátá: Imigranti a USA

Když jsem před dvaceti lety přišel do USA, domorodci mě od začátku považovali za „svěho“. Jelikož jsem přijel s platným vízem, nechce mě Donald Trump deportovat ani dnes. Jeho rétorika ve volební kampani se soustředila na ilegální imigranty. O americké občanství jsem zatím nepožádal, proto jsem stále imigrantem a mám k danému tématu blízko.

Letos jsem při návštěvě v Dublinu udělal pozoruhodnou zkušenost. Došlo mi, že bych neměl na ulici používat jadrná česká slova, protože jim spousta lidí rozumí. Z Východní Evropy přišlo do Anglie a Irska statisíce Čechů, Slováků i Poláků. Někteří si chtějí vydělat peníze a vrátit se domů, jiní tu zakotví trvale, jako já v USA. Ekonomové a zastánci volného pohybu osob v tom vidí klad. Odpůrci Evropské unie v tom paradoxně vidí také klad. Díky přílivu migrantů se v Británii probudila xenofobie a přechýlila mísky vah ve prospěch Brexitu. Češi jako Trojský kůň zasáhli do geopolitiky a nastartovali rozklad evropského superstátu. Já vám od začátku říkal, že to zkrachuje, pochvaluje si Václav Klaus.

Podle populistických informačních serverů tady klady migrace končí. Jejich popisovatelé a cílová skupina – občané-realisté – vědí, že všude dobře, doma nejlépe. Lidé by se neměli stěhovat, místo toho by si měli vyřešit problémy ve vlastní zemi. My Češi jsme přece také nikam nemigrovali (až na epizodu s praotcem Čechem). Třeli jsme bídu s nouzí od Keltů, přes Přemyslovce, až po Rakousko-Uhersko. Komunisté sice nejdřív horovali pro revoluci, ale posléze přijali moto Staročechů: Hlavně klid na práci.

Stabilita je dobrá věc, ale nevydrží. Kupci Sámovi šly obchody se Slovany dobře, jenže pak si na něj došlápli další migranti. Sotva Přemyslovci dokončili genocidu Slavnikovců, začali se ve jménu stability vraždit navzájem. Konzervativci starého Rakouska se do bourání monarchie nehrnuli, ale přišla Velká válka. Po druhé světové jsme zažili největší migraci obyvatel Evropy od pádu Římské říše. Když kvůli nízkým cenám ropy zbankrotoval Sovětský svaz, odmigrovala z Čech ruská armáda, ale migrovalo se i opačným směrem.

Ano, česká kotlina nebyla jen cílovou destinací vlny Keltů, Franků a Čechů. Část obyvatelstva putovala dobrovolně nebo nedobrovolně jinam. Přesná čísla lze dnes těžko dohledat, protože komunisté emigraci tutlali a zahraniční zdroje (prý) přeháněly. Moderní demografické výzkumy kupodivu docházejí k číslům nejvyšším. Po vítězném únoru odešlo z naší republiky mezi sedmdesáti a dvě stě šedesáti tisíci občanů. V letech 1968 a 1969 odešlo z ČSSR podobné množství lidí a v následujících letech přicházel stát asi o pět tisíc duší ročně. Proud lidí, kteří odcházeli po pádu komunismu, se nezmenšil. Řada těchto migrantů pobude v zahraničí krátkodobě, další založí rodinu a začnou si zvykat na myšlenku, že jsou přistěhovanci. Jako já. Básniřka Marie Pujmanové kdysi zaveršovala, že „v zemi Julia Fučíka, jen zběr a chamrad' utíká“. Její rozhořčení emigranty nezastavilo.

Možná namítnete, že emigrace nikoho nezajímá. Imigrace

je dnes v Evropě zhavější téma. Když jsem byl v Česku v roce 2015, mluvili jsme o tom s kamarády víc, než bylo zdrávo. Križe právě začala a strach prýštil ze všech pórů. Letos vášně opadly. Nejhorší scénáře se nenaplnily, nikdo se k nám nehrne. Veřejné mínění se stabilizovalo na přesvědčení, že je to dobře. V Česku imigranty nechceme. Jsou to příliš mladí muži příliš tmavé pleti a naši podporu si nezaslouží. Integrovat se nechtějí, naopak, z kapsy jim čouhá doutnák. Pokud si tyto pravdy neuvědomuju, jsem naivní, nebo zrádce národa.

Když píšu tyto řádky (podzim 2016), hýbou podobné vášně kolem migrantů i americkými prezidentskými volbami. Do USA se přes Egejské moře dopádlovat nedá, proto se řeší hlavně ilegální migrace z Mexika. Donald Trump slíbil, že na hranicích postaví plot a v den, kdy vstoupí do Bílého domu, zavládne zákon.

Je to zvláštní rétorika v zemi, kde jsou imigranti vlastně všichni její obyvatelé (až na zbytky amerických indiánů). Populismus však funguje, i Američané mají strach. Vlastně to není nic nového pod sluncem. Imigrace byla vždycky předmětem politického boje. Imigrační reformy zaváděl Woodrow Wilson, Nixon, Jimmy Carter, Ronald Reagan, oba Bushové a nakonec i Barack Obama.

Spojené státy jsou otevřenější než Evropa, protože jejich prosperita je založená na volném přesunu zboží, osob a informací. Škrtit koloběh se ekonomicky nevyplácí. V začátcích byly USA řídké osídlenou zemí a imigranty nutně potřebovaly. V mnoha směrech to platí dodnes. Sem se vejde lidí! Na druhou stranu díky vlastním zkušenostem Američané vědí, že absorbovat přistěhovance není jednoduché. Jak ty, kteří přišli legálně (naprostá většina), tak ilegály. Jak možná znáte z amerických filmů, každá migrantská vlna měla své problémy. Číňani se hromadili v čínských čtvrtích (Velké nesnáze v Malé Číně), Irové patřili mezi nejhorší nuzáky (Navždy a daleko) a kriminalita v ghettech utěšeně bujela. Vzpomeňte si na Italy (Kmotr, část první až čtvrtá), nebo Kubánce (Zjizvená tvář), kteří si v Miami vytvořili město ve městě. I aktivistický Hollywood pochopil, že americký tavicí kotel jakž takž funguje, ale trvá to jednu až dvě generace. Přes zmíněné problémy se imigrantům daří v nové zemi prorazit a jsou za to Americe vděční. Z jejich dětí se stávají Američané šmrncnutí cizokrajnou náturou a z jejich vnuků plnokrevní Američané. Tečka.

Díky své velikosti a počtu obyvatel mají Spojené státy lepší šanci absorbovat imigranty než malé země Evropy. Legálních přistěhovalců, kteří získají Zelenou kartu, je milion ročně a ani Donald Trump nechce přiškrtit přísun mladých a kvalifikovaných pracovníků sil. Ty Američané považují za ekonomický přínos. Trendy v legální imigraci jsou zachyceny v následujícím grafu (zdroj: Migration Policy Institute). Největší vlny imigrantů dopluly do USA na začátku dvacátého století, než je zastavily dvě světové války. Od padesátých let čísla postupně rostou. Pokud vás zarazila špice v letech 1987 a 1988, může za to Reaganova imigrační reforma. O ní však později.

Graf 1. Počet udělených trvalých pobytů v USA mezi lety 1820-2016

Můžete namítnout, že hledat paralely mezi Evropou a Českem je nefér. Jakýpak ekonomický přínos, tady jde o národní charakter! Američanům je hej, berou jen tolik přistěhovalců, aby neohrozili svou „americkost“. Marie Pujmanová by řekla, že v 320 milíonech Američanů se ta chamrad' rozpustí. Je to tak doopravdy? Podívejme se na statistiku.

V USA žilo vždycky hodně lidí, kteří se tu nenarodili (ti s trvalým pobytem a naturalizovaní občané). V sedmnáctém až osmnáctém století byli přistěhovalci prakticky všichni. V letech 1820 – 1920 už fungoval pro imigranty jako vstupní brána Ellis Island v New Yorku a jejich počty jsou dobře zdokumentované. V té době tvořili asi 13 % populace USA. Časem se počty příchozích snižovaly (viz graf 1) a přirozená úmrtnost udělala své. Postupem let podíl přistěhovalců klesal až do roku 1970, kdy tvořili jen 5 % populace. Pak příliv legálních imigrantů opět zesílil a procenta začala růst. Dnes už zate tvoří legal aliens (vetřelci) přes 13 % populace USA, víc než čtyřicet milionů lidí.

Pokud nemáte rádi migranty, bacha na to. Představte si, že si ušetříte na dovolenou v Kalifornii, New Yorku nebo třeba na Floridě a po příjezdu zjistíte, že vetřelci tvoří pětinu až čtvrtinu obyvatel. Při procházce po ulicích San Francisca si můžete pomyslet: Tolik prachů za letenky a všude samej Mexičan!

Jak jsem řekl, asimilace přistěhovalců není bezbolestná, ale expanze USA na západ a jih nutně potřebovala lidský potenciál. Průmyslová a vojenská síla mladého státu díky imigraci strmě rostla. Díky tomu se Američanům podařilo vytěsnit z kontinentu Španěly, Francouze a na severu ukousnout Britskému impériu co se ukousnout dalo. Za pomoci imigrantů dokázaly Spojené státy ovládnout celý pruh kontinentu od Atlantiku po Pacifik. To za trochu otevřenosti stálo. Pokud tuto historickou anekdotu zároveň považujete za důkaz nechutné americké rozpínavosti a myslíte si, že v mírumilovném Česku by nic podobného neprošlo, přečtete si Kosatíkovo České snění. I my jsme měli touhu rozpínat se do všech stran. Chtěli jsme získat kolonie, přístup k moři, ovládat ostatní národy a stát se evropskou (mini) velmocí. To, co naše megalomanské plány zastavilo, nebyla mírumilovnost, ale konkurence ostatních národů Evropy a demografická realita.

Když píšu, že USA byly vždy zemí přistěhovalců, američtí odpůrci imigrace by mě vypeskovali. Období „Ellis Islandu“ bylo prý výchytkou z normálu. Mezi lety 1902-1914 přišlo do USA 12,4 milionů lidí (v průměru skoro milion za rok), ale tento stav byl politicko-ekonomicky neudržitelný. Přišly války, hos-

podářská deprese a vše bylo jinak. Až do roku 1976 legální imigrace nepřekročila půl milionu lidí ročně a následně stoupla jen pozvolně. I toto číslo považují odpůrci migrace za příliš velké. Amerika prý nemá kapacitu, aby absorbovala takové množství lidí. Když k tomu připočtete ilegály, kterých z Mexika přijde půl až jeden milion ročně, začnete chápat, proč se prezidentem stal Donald Trump.

USA se snaží kontrolovat migraci po celou dobu své existence. V historicky nedávné době (r. 1965) zavedly Immigration and Naturalization Act. Zákon zrušil limity podle národností, které dříve protežovaly Evropany, a do země začali ve větší míře proudit přistěhovalci z Asie, Afriky a Latinské Ameriky. V roce 1986 Reagan schválil Immigration Reform Act, který se pokusil rozšířit legální možnosti, jak přijít do USA a tím omezit ilegální migraci. Zákon mimoto řešil, co s nahromaděnými ilegály, které nebylo možné humánně vykopnout (třeba proto, že měli americké děti). Reaganova administrativa udělala „nezdokumentovaným“ ilegálům jednorázovou amnestii a v grafu migrace, se objevila výše zmíněná špice (1988). Konzervativní politikové protestovali, že nesystémová amnestie situaci zhorší, přesto získalo legální status 3 miliony imigrantů. Odpůrci zákona měli pravdu. Časem se v zemi nahromadili noví ilegálové a systém museli léčit i další prezidenti. V roce 1990 přijal George Bush Immigration Act, který nastavil nový strop legální imigrace na 700 tisíc lidí ročně. Zákon měl zvýšit i diverzitu a přilákat migranty jiných než tradičních zemí. V následujících letech začali místo Kanadánů, Rusů a Němců převládat mezi přistěhovalci Mexičané, Indové, Číňané, Filipínci a Vietnamci.

Mimoходом, pokud chcete vidět, kde v USA se usadilo nejvíc lidí z Československa, mrkněte se na následující interaktivní mapu. Nejlépe na třicátá léta dvacátého století.

<http://www.nytimes.com/interactive/2009/03/10/us/20090310-immigration-explorer.html>

V Česku s oficiální migrací velké zkušenosti nemáme. Do ČR mířili migranti jen výjimečně. V 50. letech 20. století přišla vlna politických uprchlíků z Řecka (asi 12 000 komunistů po pravcovém převratu). Bezproblémově se asimilovali a sestry Martha a Tena Elefteriadu zpívaly hezky česky v televizi. Následovala internacionální pomoc v sedmdesátých a osmdesátých letech. Na základě mezivládních dohod přicházeli pracovníci z Vietnamu, Kuby, Polska a dalších spřízněných zemí (Severní Korea, Angola, Nikaragua). Nebylo to vlastně myšleno jako migrace, protože propůjčení pracovníci se měli po vyškolení vrátit do země původu, ale ne vždy se to podařilo.

Když jsem po maturitě (1984) nastoupil do textilky, část této mezinárodní pomoci jsem zažil na vlastní kůži. Pracoval jsem ve fabrice s Poláky, Vietnamci a Kubánci. Oficiální propaganda hodnotila akci pozitivně, neoficiálně se problémy vyskytly. Černí Kubánci vypadali jako čerti a lidé z malého města se jich báli. Občas se opili a porvali. S příchodem prvního sněhu odmítali opustit ubytovny, protože to bílé studené svinstvo z domova neznali. Za čas si obě strany zvykly.

České Vietnamce dnes vnímáme většinou pozitivně. Když jde táta nakupovat, říká, že jde k „našemu“ Vietnamci na rohu. Většina lidí oceňuje, že jsou příčinliví, nekonfliktní a ve večer-

kách pracují od nevidím do nevidím. V osmdesátých letech to na malém městě tak slavné nebylo. Vietnamci se drželi v hloučku a občas k nim zalétla nadávka. Lidé neměli rádi přičinlivost, s jakou jejich noví spolupracovníci skupovali v obchodech nedostatků kola, malé motocykly a ostatní průmyslové zboží. Posílali je rodinám do Vietnamu. Už tehdy začali pokoutně šit „značkové“ rifle a vydělávat víc než domácí. To se za socialismu neodpouštělo. Pár Vietnamců dostalo v hospodě přes držku, ale o čtyřicet let později je klid. Občas fandíme celníkům při razířích na tržnicích, ale padělané zboží kupujeme dál.

V českořebnovské textilce jsem potkal nejvíc mezinárodních dělníků z Polska. Převážně dvacetileté dívky přes den stály u stavu a o vikendech ořukávaly neznámé prostředí. Měly dobrou katolickou výchovu a bydlely v ubytovnách pod bdělým dozorem vrátných a vedoucího výpravy. Přesto na malém městě automaticky získaly pověst povětrnic. Jejich rodiče naopak při návštěvách ČSSR považovali Čechy za zvrhlíky, kteří jim kazí děti. Polky se naučily slušně česky, zapojily se do SSM (vysvětlení pro mladší ročníky: Socialistického svazu mládeže) a pomohly nám budovat socialismus. Občas se nějaká zamilovala do ženatého českého kolegy a byla odlišována domů, aby neposkvřila jméno polské výpravy. Situaci komplikovalo i to, že začátkem osmdesátých let v Polsku řádily stávky a zakázané odbory Solidarita. Hranice s Polskem byly prakticky neprostopupné, abychom se nenakazili reformními myšlenkami. Možná i proto mezinárodní výměna odezněla do ztracena a v Čechách zůstalo jen pár jedinců.

To je hezké, můžete namítnout, my se však bojíme jiných migrantů. Těch, co se valí do Evropy jako sarančata. Syřanů, Afghánců a Afričanů. Stejná vlna strachu vynesla Donaldovi Trumpovi židli v Bílém domě, přestože ho pravověrní republikáni nesnášejí. I Američané, kteří přijímají milion imigrantů ročně, se přou o to, jestli vpustí do země pár desítek tisíc uprchlíků ze Sýrie.

Problém stojí ještě trochu jinak. Evropa je stárnoucí kontinent. Máme málo dětí. Úbytek obyvatel není markantně vidět díky slušnému zdravotnímu systému, ale zvyšující se průměrný věk demografický trend nespasí. Jednou to přijde, Česko i Německo se začne vyvídat. Jestli mi nevěříte, nahlédněte do zprávy českého statistického úřadu. Měli to podchycené už před krizí (projekce z r. 2013). Ve střední variantě se po roce 2020 začne počet obyvatel České republiky snižovat a v roce 2100 u nás bude žít 7,7 milionů lidí. Tato prognóza zahrnuje i umírněnou imigraci. I v neoptimističtější variantě bude počet obyvatel klesat, jen méně strmě. Nízká varianta předvídá, že do konce století bude v Česku dožít 6,1 milionů převážně starších lidí. Tady jsou možná kořeny strachu. Starší lidé se víc bojí.

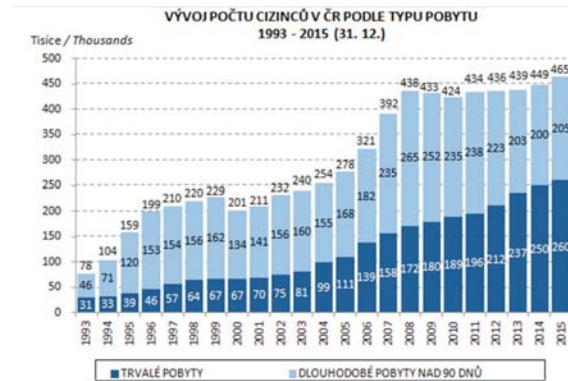
Česká armáda je dnes symbolická organizace a zbytek Evropy na tom není o moc lépe. Už dnes nedokážeme korigovat příliv migrantů, natož odolat nátlaku bývalé supervelmoci z východu, která se hlásí o svá „práva“. Příznám se, že jsem ani za mlada nerukoval do Československé lidové armády s nadšením. Dnes je mi padesát a představa stát na hranicích se samopalem se mi zamlouvá ještě méně. Možná jednou uvítáme, až nám mladí a pracovití imigranti přispějí daněmi na náš důchod, upraví v nemocnici kapacitu nebo budou sloužit v branných silách. Sami to nezvládneme.

Představu, že Syřané jsou islamisté, kteří přijeli zahubit Evropu, nám podsouvá strach a populisté. Náš dům v USA sousedí s imigranty z Indie nebo Pákistánu. Nevím, jestli jsou to hinduisté, nebo muslimové, ale netrápí mě to. Ganěš nás utvrdí zdraví a Magěš se s námi rozdělil o úrodu rajčat. Jsou jiní, ale snaží se zapadnout. Pracují vytvářejí než Američané a jejich děti ve škole patří k premiantům.

Jestli nechcete souseda ze Sýrie, možná bychom měli do Česka importovat imigranty, které chceme (nutně potřebujeme). Přilákat vědce, lékaře a zdravotní sestry, jako to dělají Spojené státy. Evropská unie se pokusila imitovat americký systém Zelených karet a v roce 2012 zavedla Modré karty. (Údaje o Modrých kartách viz na http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Residence_permits_statistics.) Do roku 2015 přišlo do Evropy asi 21 tisíc kvalifikovaných přistěhovalců. Devadesát procent zamířilo do Německa, do ostatních států jen desítky až stovky lidí. Ve stejnou dobu odešlo z Evropy víc kvalifikovaných pracantů jinam. To jako úspěch nevypadá.

Odliv mladých pracovních sil z Evropy stále pokračuje. Tady je možné vidět hlavní motivaci Angely Merkelové. Vládnout vymírajícímu národu je trudný údel. Už nejsou časy Vizigótů nebo Vandalů, ale když je někde poloprázdná země mlékem a strdím oplývající, noví nájezdníci se dřív nebo později najdou.

Martin Gilar

Graf 2. Počet cizinců dlouhodobě žijících v ČR. Zdroj: www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu

Kolik vlastně v České republice žije cizinci? Z tabulek statistického úřadu můžeme vyčíst, že v r. 2014 bydlelo v ČR 103 tisíc Ukrajinců, 56 tisíc Vietnamců, 6 tisíc Američanů, 34 tisíc Rusů, 96 tisíc Slováků, 20 tisíc Poláků a 20 tisíc Němců. Celkový počet trvale žijících cizinců v Česku je skoro půl milionu lidí (viz Graf 2). Čtyři a půl procenta populace, to vypadá jako dost vysoké číslo. Když však odečtete bratry Slováky a cizince, kteří v ČR bydlí už desítky let a nelze je rozoznat od domácích, dojdete k podstatně nižším cifrám. Závěr: Přistěhovalci Česko neuchvacují a naši kulturu vykotlat nehodlají. Navíc, proti čínským restauracím nic nemáme.

Časem s vědou - listopad

● velkých činech vědy a techniky

Poslední špičkový polyhistor

Přesně před 300 lety, 14. listopadu 1716, v Hannoveru zemřel Gottfried Wilhelm Leibniz (* 1646), učenec obrovského záběru i hloubky.

Jak sám vzpomínal, „už jako děčko poznal Aristotela a neodradili ho ani scholastikové, pak četl s uspokojením Platóna“ (vše v originálech), v sedmnácti se v rodném Lipsku stal bakalářem práv, ve dvaceti (to už ovládal i dostupné učebnice matematiky, filozofie, teologie) jejich doktorem v Altdorfu u Norimberka (v Lipsku ho pro přílišné mládí nepřipustili).

Jedním z právnických spisů vzbudil pozornost mohučského kurfiřta, v jehož službách pak postoupil od knihovníka až k politickému poradci; kurfiřt, přezdívajíc mu „chodící slovník“, ho pověřoval i diplomatickými úkoly, které ho zavedly na několik let do Paříže. Po smrti svého prvního chleboďárce strávil posledních čtyřicet let života jako knihovník brunšvické vévodské rodiny v Hannoveru. Tam strávil spoustu času shromažďováním genealogických důkazů pro dynastické nároky svých nových zaměstnavatelů, z nichž Johann Friedrich se stal roku 1714 anglickým králem Jiřím I.

Leibnizovy nejlivnější, dodnes aktuální vědecké výsledky jsou podle mě nejméně tři.

Spoluzakladatel moderní matematiky. Počátkem roku 1673 Leibniz z Paříže navštívil Londýn, kde se mj. seznámil s Newtonovou *metodou fluxí* a *metodou kvadratur*. (Newton tyto postupy znal od listopadu 1665 a běžně jimi počítal v přednáškách.) Nejpozději od poloviny 70. let Leibniz začíná ve svých poznámkách používat *diferenciální počet* a o něco později i *počet součtový* (pojem *integrál* a *integrální* zavedl na návrh matematika Johanna Bernoulliho až roku 1690). První druh kalkulu Leibniz publikoval roku 1684, druhý dva roky nato, beze zmínky o Newtonovi. Teprve takto podnícen, zařadil Newton přehled svých fluxí a kvadratur (včetně citace Leibnize) do prvního vydání *Matematických základů přírodovědy* (1687). Úplný výklad vydal roku 1693.

Dnes převládá názor, že oba vědci uspěli nezávisle na sobě; Newton dřív, Leibniz v úplnější a srozumitelnější formě včetně návrhu dosud platných označení derivace a integrálu.

Duchovní otec informatiky. Během pařížského pobytu Leibniz navrhl šikovné kolečko navíc do Pascalova počítacího stroje, čímž ho rozšířil o schopnost násobit/dělit. (Jeden z exemplářů Leibnizovy mechanické kalkulačky, zkonstruovaná pro ruského cara Petra I. Velikého, se jako oficiální diplomatický dar dostal až na čínský císařský dvůr.)

Leibniz však uvažoval dál: Co použít mechanickou manipulaci jako „obecnou metodu, jejímž použitím půjde všechny

pravdy, na které přijde rozum, převést na nějaký druh výpočtů“? Byl přesvědčen, že libovolnou informaci lze zakódovat do čísel a pak s ní vhodně „počítat“. Pro ten účel vynalezl v roce 1679 dvojkovou číselnou soustavu.

Leibniz věřil v možnost matematizace vědy. Napsal: „Pokud by vznikly spory, nebude již zapotřebí disputací mezi dvěma filozofy více než dosud mezi dvěma matematiky. Postačí jen, aby vzali do ruky pera, posadili se ke svým stolům a řekli si: Počítejme!“

Průkopník organizace vědy. Po více než třicetileté agitaci u různých panovnických rodů (Německo bylo tehdy rozdrobeno na devět kurfiřtství a řadu knížectví) se nakonec nechal zvíkat braniborský kurfiřt Fridrich III., který se právě chystal korunovat sám sebe na pruského krále Fridricha I., a v zájmu své budoucí velikosti založil roku 1700 Pruskou akademii věd. Leibniz coby její doživotní prezident vybral první členy a vypracoval náplň činnosti (nová byla její orientace i na praktické, hospodářsky využitelné výsledky). Jelikož ji včetně observatoře financoval stát, stala se zde věda poprvé majetkem celé společnosti.

Leibniz tvořivě zasáhl prakticky do všech tehdejší nauk. Ve fyzice zavedl pojem kinetická energie a prostor a čas pokládal za „něco zcela relativního“; v biologii připouštěl princip evoluce. Výrokem „nic není v intelektu, co nebylo ve smyslech – až na intelekt sám“ antipoval existenci nevědomí.

Fyzicky byl Leibniz ličen jako muž střední velikosti, s tmavými vlasy, trochu nachýlený, širokých plecí, leč chabých svalů. Jakkoli rád rozprávěl a korespondoval s učenici i panovníky, vždycky se držel odborných témat, osobním hovorem se vyhýbal. Jako by v jeho vnitřním světě vysokých idejí a pronikavých myšlenek nezbylo místo pro obyčejné lidské city...

Poslední léta neuvěřitelně plodného života (kritický katalog jeho tištěných děl a rukopisů čítá 75 000 položek) si moc neužil, jednak ho soužil spor s Newtonem o prvenství stran kalkulu, jednak ho zradilo zdraví: jako starý mládenec odkázaný na hospodskou stravu k stáru trpěl silnou dnou a na noze se mu od neustálého vyseďávání udělala otevřená rána. Zemřel sedmdesátiletý v naprosté osamělosti, pochován byl téměř bez povšimnutí.

Rozlučme se s ním touto jeho nádhernou myšlenkou: „Hudba je s ničím neporovnatelná radost duše, která počítá, aniž to ví.“

František Houdek

Odposlechnuto

Pro všechny, kdo jsou smutní, že žena nevyhrála prezidentské volby v USA, mám dobrou zprávu: příští rok jsou prezidentské volby ve Francii.

(c) Noname

Leibnizovy filosofické světy Třeštění letitého popularizátora 57

Hned na začátku je tu problém. Podle odhadu odborníků učiněného na základě analýzy zanechaných písemností měl Leibniz IQ = 205, spolu s Goethem a Swedenborgem nejvíc z plejády hodnocených. (Mimořádně, jak asi takový psycholog, sám s IQ řekněme 130-140, dokáže určit inteligenci člověka mnohem bystřejšího než on sám? Že by skrze prachspoustou lineární extrapolaci typu „čím víc mu nerozumím, tím vyšší má IQ“? Jakou cenu má v ranku IQ hausnumero 205, kromě prostého faktu, že to je „opravdu hodně“?)

Z toho plyne prostá otázka: Já coby průměrný živáček, nota bene filosofický diletant, nutně musím klouzat jen po povrchu Leibnizova filosofického myšlení. Můžu si vůbec dovolit o něm psát?

Odpověděl jsem si: „Jo, stokrát jo!“ Kdybychom totiž byli všichni naprosto korektní, pak by se po Leibnizovi a jemu podobných výtečnicích ducha slehla zem, poněvadž by si nikdo netroufl. Přitom jeho myšlenky jsou inspirativní i pro lidi dneška a jiných světových názorů. Berte tedy tyto řádky nejen jako upřímnou směšku mého obdivu a neskromnosti, ale i jako pozvánku, aby si každý po svém dopřál trochu filosofického diletantství.

Kořením všeho bytí je pro Leibnize monáda, skrze kterou se snaží vysvětlit, jakým mechanismem duch působí na hmotu či jinak řečeno, jak věci vědí, co mají dělat. Všechno hmotné je tedy oduševňováno nehmotnými elementárními částicemi ducha (monádami) nestejné úrovně či kvality; nejprostší monády fungují v neživých přírodních, nejjvyspělejší v lidském vědomí. Daleko nejvyšší monádu je ale Bůh, který během stvoření všechny nižší monády „naprogramoval“ a vyladil jejich součinnost. Parafrazováno do jazyka moderního člověka: čím dál na cestě fyzika – chemie – biologie – psychologie, tím „odůševnělejší“ (rozuměj složitější, subtilnější, skrytější) přírodní zákony se uplatňují. V tomto smyslu monádou můžeme rozumět cosi jako porci z menu přírodních zákonů, „řídící“ danou entitu.

Do filosofie rovněž spadá otázka „proč je něco spíš než nic?“, kterou si Leibniz položil hned poté, co zformuloval tzv. *princip dostatečného důvodu* (ten zní: Žádný fakt nemůže být považován za pravdivý anebo existující bez dostatečného důvodu, proč je tomu tak a ne jinak). Věřící lidé odpoví, že ono „něco“ je tu ve stávající podobě proto, aby v něm mohl existovat člověk coby syn a chráněncem Boží. Ovšem z přírodovědného pohledu „nic“ neexistuje, každé takové „nic“ je jenom špatně poznané „něco“. Vakuum je napěchované energií, silami, virtuálními částicemi a procesy. Ještě názornější je podle mě příklad zohledňující úroveň nazírání: člověk v mdlobách se sice ponořil do „nicoty“, ale ve skutečnosti probíhá v jeho bezvědomém těle množství biologických dějů, a pokud v hierarchii věd sestoupíme níže, najdeme i v biologickém „nic“ děje chemické,

a v chemickém „nic“ zase fyzikální. Přejít od „ničeho“ (na dané úrovni pohledu) k „něčemu“ (na úrovni nižší) ale není zadarmo: sice jím nějaké to „nic“ zviditelníme, avšak zároveň něco ztratíme (princip redukcionismu ve vědě).

Zřejmě nejdělejší Leibnizovým filosofickým počinem je jeho vývod, že „tento svět je nejlepší ze všech možných světů“. Na něm si broučila ostrovtip řada rozumbradů. Voltaire tu to představu zprvu přijímal, ale osobní zkušenost z lisabonského zemětřesení v roce 1755 ho zvuklala natolik, že

napsal dílko *Candide*, v němž si z ideje nejlepšího z možných světů utahuje. Výlupek filosofického pesimismu Arthur Schopenhauer dokonce hlásal, že tento svět je **nejhorší** z možných. „Jediné, co Boha omlouvá,“ konstatoval zase Stendhal, „je, že neexistuje.“ A náš „národní učenec“ Vladimír Vondráček ve svých pamětech napsal: „Slavný Gottfried Wilhelm Leibniz, který tento svět považoval za nejlepší z možných světů, mi bohužel připadal jako slabomyslný optimista.“ Všichni pomínuli podstatnou věc: Leibniz byl luteránský deista, který hluboce věřil ve vševědouceho, všemocného, neskonale dobrého Boha. Pak je závěr nabíledni: Svět, který takový Bůh stvoří, nemůže nebyť nejlepší! Avšak: „Protože stvořené bytosti jsou nedokonalé (dokonalé by musely být rovny Bohu), nemohou být ani jejich vlastní pocity jenom dokonalé; k nedokonalým patří nelibost a utrpení.“ (Tato věta podle mě staví most mezi Leibnizem a Schopenhauerem: ona nedokonalost, vyrážející v řadě neváb-

ných lidských vlastností, způsobuje, že nejlepší z možných světů – a to Země pro člověka teoreticky je – se v reálu mnohdy stává slzavým údolím. Většinu utrpení, které „přináší život“, si totiž lidé způsobují sami. Často dokonce vědomě.)

Pokud ale odmítneme předpoklad, že svět vznikl Božím úradkem zaměřeným na člověka a že má nějaký (námi nepoznatelný) vyšší smysl, pojem „nejlepší“ se změní v „nejpravděpodobnější“. Tím se spustí lavina dalších zajímavých otázek: Vedou světy našeho typu k životu až rozumu vždycky, nebo jenom někdy? Vzniká život i v jiných než pozemských podmínkách? Bude pak pozemského, nebo nějakého odlišného typu? Dala by biologická evoluce za stejnou dobu a za stejných okolností zhruba stejné produkty (vzhled a složení organismů, strom života), nebo naopak odlišné? Jinak řečeno – je evoluce procesem vždy originálním (dominuje náhoda), nebo opakovatelným (dominuje zákonitost)? Ale o tom možná jindy.

František Houdek

Odposlechnuto

Piloti Lufthansy už zase stávkují: Koho by před sedmdesátí lety napadlo, že se lidi budou vztekat, když se německá letadla neobjeví nad Londýnem.

Komunikace chaosem

Naši pravěcí předchůdci žili v malých skupinách (jejich velikost je na základě tzv. Dunbarova čísla odhadována na 150 jedinců), ve kterých zhusta trávili celý život. Coby moderním lidem nám to dozajista zní jako ideální recept na vyvolání dlouhodobé ponorkové nemoci. Tu si naši předkové ale nemohli dovolit, neboť jejich přežití záviselo na každodenní spolupráci při lovu, obraně skupiny a společném rozhodování. Proti spolupráci fungoval přirozený sklon člověka k vyhocování sporů. Jistě jste to sami zažili: partner vám klidným hlasem vyčte, že v poslední době zanedbáváte svůj podíl domácích prací, vy lehce podrážděně odpovíte, že on se toho dopouští častěji a vy mu to vždy odpustíte, on naštvane odvětí, že je to lež, vy zavřete, že lže on i jeho rodiče a všichni sourozenci, on zakřičí, že celá vaše rodina je líná a falešná, vy začnete sypat jedno neslušné slovo za druhým, načež on zrudne a sevře ruce v pěst, případně se chopí válečku na nudle. Extrémním případem takové eskalace jsou krevní msty, kdy urážka na cti je trestána vraždou, ta vraždou vraha a tak stále dokola, dokud se značná část mužské populace obou rodin navzájem nevybijí.

Krevní msta se dodnes praktikuje v Albánii, jižní Itálii, mezi Kurdy, na Filipínách a v řadě dalších oblastí v Asii. Mahátma Gándhí v rámci propagace své cesty nenásilí říkával: „Oko za oko a zub za zub a svět bude brzy slepý a bezzubý.“ Každému z nás se mnohokrát stala, i když třeba jen drobná, a dokonce nechtěná nespravedlnost či křivda. Měli jsme tedy důvod pro odplatu. Jak je vůbec možné, že skoro všichni stále máme oči a zuby?

V pravěkých skupinách jistě docházelo ke sporům o ženy a o moc, které končily tragicky. Naši předchůdci jimi předcházeli vytvořením pravidel. U současných přírodních národů existuje složitý způsob výměny žen mezi skupinami (jeho primárním účelem je zabránění příbuzenských sňatků) a moc sdílají rovným dílem všichni dospělí muži skupiny. Porušení pravidel je trestáno podle závažnosti posměchem, dočasným odepřením komunikace, vyhnáním či smrtí. I když ženy a moc byly největším zdrojem sporů, existovala celá řada dalších, jakkoli drobnějších příležitostí. Jeden člen skupiny se například posměšně vyjádřil o loveckých schopnostech druhého nebo nešetrně zacházel s jeho věcí či mu nechtěně způsobil drobné zranění. K násilnému řešení mohly vést malicherné příčiny a některé z nich se nacházely zcela mimo lidskou kontrolu. Jak popisuje Lévy-Bruhl ve své knize *Myšlení člověka primitivního*, to, co my vnímáme jako nezaviněnou smůlu, považují přírodní národy za odraz nepřízně božstva. Pokud se někomu přestane dařit, znamená to, že ho božstvo stíhá za nějaký předchozí pře-

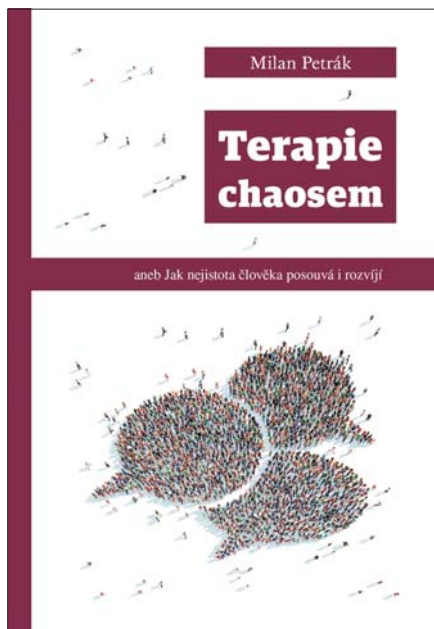
čin. K takovému člověku je nutné se chovat tvrdě a za jeho dočasně prohřešky jej potrestat. Co my vnímáme jako pověřčivost, je logickou součástí světa přírodních národů. V pravěké skupině mohlo cokoliv z toho roztočit spirálu nevráživosti zakončenou zabitím někoho ze zúčastněných. Stejně jako dnes, i tehdy byl jednou z nejdůležitějších komodit respekt. Muž, který se těšil velkému respektu, měl také větší moc a ženy o něj jevily větší zájem. Ztratit respekt znamenalo octnout se svým způsobem na okraji společnosti. Nezbyvalo než si respekt žárlivě chránit. Každý nepatrný posměšek či drobná nešikovnost se tak mohly stát jiskrou, která vedla k výbuchu, tedy k násilnému řešení.

Jak je potom možné, že se členové pravěkých tlup během několika dnů navzájem nevyvražďili? A koneckonců jak to děláme i my, moderní lidé, že spolu vzájemně mírumilovně vycházíme? Naším předchůdcům nezbylo než menší faux-pas přehlížet. Nejednalo se o jejich rozhodnutí, jejich jednání postupně měnila evoluce. Skupiny, které si nové vzorce osvojily rychleji, měly větší šanci na přežití.

Stejně jako nám, i našim předchůdcům záleželo na tom, co si o nich myslí druzí. Život ve skupině pro ně znamenal ještě větší strach ze ztráty tváře, než je tomu u nás. Tím mocnější musel být mechanismus, který eskalaci sporu účinně zabraňoval. Jednalo se do slova o evoluční zázrak.

Představte si, že jste bez vlastní viny náhle ztratili schopnost mluvit a vydáváte pouze skřeky. Vaše fyzická síla poklesla na zlomek původní hodnoty. I vaše manuální zručnost šla dolů. A aby toho nebylo málo, dokonce i mozek slouží hůř – nedokážete se koncentrovat na práci, ostatně se o to ani nepokoušíte. Dobře víte, že dokud tento stav neustane, nemá smysl se o cokoli snažit. Je známo několik případů, kdy tento stav skončil zástavou srdce a smrtí.

Není divu, že se výše popsaným stavem zabývá řada odborníků. Točí se kolem něj neuvěřitelně mnoho peněz a specialisté na celém světě usilovně pracují na tom, aby... nás do tohoto stavu uvedli. Bodejť by ne, když po tom sami toužíme: jedná se o smích. Avšak je zde ještě druhá varianta. Vše, co bylo dosud řečeno o smíchu (kromě jeho případných smrtících účinků a úbytku fyzické síly), platí také pro pláč. Zařadit do knihy, která je věnována chaosu, útrapám a krizím, pasáž o smíchu se může zdát nepatřičné. Budeme se tedy napřed věnovat pláči, který má na první pohled k tématu bližší a umožní nám snazší přechod k úvahám o smíchu. Nicméně právě zdánlivá nepatřičnost smíchu v knize o chaosu a také skutečnost, že se jedná o jev, u nějž nevíme, proč a jak se u našich předchůdců vyvinul,

Jiří Olšanský: Prostor k navštívení

Čtyři roky po profilové sbírce „Stroj do lepších časů“ se fanoušci a čtenáři Jiřího Olšanského dočkali další jeho knihy. „Prostor k navštívení“ tentokrát přináší tři nestejně dlouhé novely, první se odehrává v blízké budoucnosti, kdy je lidstvo konfrontováno s mimozemskou návštěvou, která je příměje k zamyšlení nad jinými způsoby komunikace, druhá připomene pohnutý život moravského světo-běžníka v době císaře pána a poslední nám přiblíží husitskou epizodu života knížete Zikmunda Korybuta.

Tři příběhy plné neotřelých myšlenkových spojení promyšleně vyjádřených vybraným a přesto hravým jazykem vám vrátí radost ze čtení české beletrie.

Astropakt

Lidská řeč má jen omezený počet zvuků. Na tom je založena hlásková abeceda. I když počítáme mlaskavky Křováků a jiné kuriozity, lidská řeč se skládá jen asi ze sta zvuků. Zato Guegové jich mají miliony.

František Grešle

Když šli po ulici, trpěl František samomluvou a vedl asi takový monolog: „Tenhle člověk mi moc nevoní, asi ztratil práci... Tenhle oficír přímo páchne. Asi prohrál svou apanáz v kartách... A vida ho! Tady žebrák před Stephansdom je v hadrech, natahuje ruku a přitom sedí na pytlí zлата.“

a fakt, že dodnes je smích v psychologické literatuře přehlíženým tématem, jsou důvodem, proč se mu věnuji velmi podrobně.

Vraťme se však k situaci, kdy se dva naši dávní prapředkové ocitli kvůli malichernosti na prahu zlé hádky. Zadání, které tehdy evoluce „obdržela“, znělo jednoduše: utrpí-li člověk (přesněji řečeno předchůdce člověka) drobnou újmu v podobě urážky či nešetrného chování, nesmí propadnout vzteku. Jednoduché zadání, složité řešení. Jak to zařídit, aby lidé mírná příkoří *naprosto a bezezbytku* ignorovali, když přitom na větší příkoří musejí – chtěli-li si zachovat respekt ostatních členů skupiny – odpovědět ráznou, často násilnou akcí proti pachatelí? Když se staneme obětí bytí i malého a nechtěného incidentu, vyplaví se nám do krve adrenalin a zrychlí se nám puls a zvýší dechová frekvence. Jsme vybuzení a připraveni k odvetě. Příroda nevymyslela způsob, jak naše rozrušení vynulovat, ale přišla s něčím jiným. V mozku se vyloučí dopamin a ten změni nepříjemné rozrušení v rozjařenost. Nepříjemný incident, i když je to nelogické, nám tak zlepší náladu. Zvýšená hladina adrenalinu nejen nevadí, ale je dokonce pro mírumilovné řešení drobného konfliktu užitečná. Stále zbývá jeden prob-

Korybut

„Neukvapujte se!“ radil magistr. „Je to stejné jako ve válce. Můžete udělat pár tahů podle nějaké učebnice, ale pak je dobré vyhledat nějakého zkušeného rádce.“

Kníže tentokrát poslechl a po chvíli přemýšlení si uvědomil svou taktickou chybu. Konstantin si oddechl. Tuhle partii může bez obav prohrát.

Copak tolik lidí ztratilo rozum? Celá křesťanská Evropa jim trpělivě opakuje, že nemají pravdu, ale oni si pořád melou svou. Copak si vážně myslí, že jsou chytřejší než tolik učených doktorů teologie? Magistr nebyl nekritický. Samozřejmě jsou určité rozpory mezi katolíky a pravoslávím. Ale ty se postupně daří odstranit. Alespoň se o to konstantinopolský císař Manuel poctivě snažil. Metropolita Bésarión se políbil s papežem a nazvali se bratří. Avšak kacíři v této zemi nejsou milí nikomu. Jedině ďáblu.

Jiří Olšanský se narodil roku 1950 v Ostravě, vystudoval výtvarný obor SPŠS, pracoval ve Státním divadle Ostrava jako řezbář, věnoval se restaurování historického nábytku a vyučoval design a restaurování.

Publikovat začal ještě před rokem 1990 ve fanzinech a fanouškovských sbornících, například Lovci černých mloků II a III, později i v antologiích Lety zakázanou rychlostí, Argonauti z jiného světa, Cynické fantazie.

lém: drobná urážka či útok v první sekundě zhoršily naši náladu. Copak lze přejít jen tak ze špatné nálady do dobré a tvářit se jakoby nic? To skutečně není možné. Mezi oba emocionální stavy je třeba vložit přechodový stav. Krátká chvíle zvýšené neuspořádanosti nás dokáže přenést z jednoho stavu do druhého. Mechanismus je vlastně opět stejný, jaký funguje při křtu.

Představme si velmi jednoduchou situaci: družně se bavíme s přáteli a jeden z nich do nás, ať již úmyslně či z nešikovnosti, šfouchne nebo nám dupne na nohu. Stačit může třeba jen obyčejná shazující poznámka, obvinění z chvilkové zbabělosti či chamtivosti. Kdyby neexistoval smích, hrozilo by, že si nečekaný čin vyložíme jako agresi (koneckonců svým způsobem budeme mít pravdu) a přáteli za jeho malý přestupek zle vyčíníme, popřípadě mu odpovíme stejně. Nálada je zkažená a zpočátku nepatrný incident se může zvrhnout v hádku. Naštěstí se my, on i všichni okolo dáme do smíchu. Místo abychom se zlobili, jsme pobaveni a situace je zachráněna.

Milan Petrák: *Terapie chaosem, aneb Jak nejistota člověka posouvá i rozvíjí, dybbuk, 2016, 304 str., 293 Kč*

O nejlepší fantasy 2016

Nominovány byly:

Merglová Michaela: Budeme si hrát

Moravcová Irena: Knižní trh

Sněgoňová Kotulánová Kristýna: Stáčení nevinnosti

Nositelkou meče a celkovým vítězem se stává Kristýna Sněgoňová Kotulánová, která jej obdržela na letošním Fénixconu. **Egon Čierny**

Sci-fi klub ANDROMEDA Plzeň vyhlašuje

28. ročník literární soutěže

● Stříbřitělesklý halmochron

Soutěžní podmínky:

- Zasláné povídky musí být v žánru sci-fi, upřednostňujeme zejména povídky na téma cestování časem.
  - Musí jít zásadně o dosud nepublikované povídky v českém nebo slovenském jazyce
  - Rozsah povídky je omezen na 40 normostran (doporučený formát je řádkování 1,5, písmo Times New Roman, velikost písma 12, výchozí okraje 2 cm)
  - Každý autor může zaslat do soutěže maximálně tři povídky
  - Soutěž je NEANONYMNÍ – tzn. příspěvky musí mít v hlavičce jméno autora či alias, pod kterým budou uváděny.
  - Texty musí být zaslány e-mailem nebo na CD/DVD, napsané v běžném textovém editoru (ve formátu *.doc, *.docx, *.odt, *.txt apod.) nebo dodány ve dvou dokonale čitelných a oskenovatelných exemplářích. Texty dodané v elektronické podobě není nutné zasílat zároveň v papírové formě. Soubory by neměly obsahovat viry známého či neznámého původu.
  - NEZAPOMÍNEJTE UVÉST ZPÁTEČNÍ POŠTOVNÍ ADRESU!
  - Nevyžádané písemné příspěvky se nevracejí.
  - SFK ANDROMEDA si vyhrazuje právo na uveřejnění soutěžních povídek ve svém klubovém fanzinu.
  - Prosíme autory, kteří nesouhlasí se zveřejněním svého příspěvku na Internetu, nechť nás na to laskavě upozorní.
  - Uzávěrka soutěže je dne **30. dubna 2017**
  - Vyhlášení výsledků proběhne během září 2017
  - Ocenění autoři obdrží knižní odměnu, pamětní diplom a sborník oceněných prací, vítěz se stane držitelem funkčního modelu Halmochronu. Všichni účastníci soutěže obdrží elektronickou verzi sborníku se všemi soutěžními povídkami.
  - Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: endymion@email.cz, kde získáte i další informace
  - Písemné práce zasílejte na adresu: Petr Kaufner; Kralovická 41, 323 32 PLZEŇ
- Pořadatelé se zavazují, že osobní údaje účastníků soutěže neposkytnou žádné třetí osobě a využijí je pouze pro komunikaci s autory prací.

PF 2017

Odpověď ze strany 19. =5TC/2

NON FICTION

Boris Johnson

Faktor Churchill

Muž, který psal dějiny

U příležitosti padesátého výročí Churchillova úmrtí se Boris Johnson rozhodl prozkoumat, z jakých kořenů povstal „faktor Churchill“ a odkud se vzala osobitá genialita jedné z nejvýznamnějších postav dvacátého století. Churchill byl uznávaným novinářem, vynikajícím řečníkem a laureátem Nobelovy ceny za literaturu. Proslul tím, jak dokázal holdování vínu a opulentním večerím skloubit s nutností tvrdě pracovat, ponocovat a přijímat klíčová rozhodnutí. Churchill se nikdy nesklonil před politickou korektností, ale jeho otevřenost a vroucí lidskost z něj učinily průkopníka zdravotní péče, vzdělávání a sociálního státu a daly vzniknout myšlence sjednocené Evropy.

Boris Johnson svou knihou ukazuje, že osobnost Winstona Churchilla naprosto vyvrací argumenty těch, kdo považují dějiny za příběh neosobních ekonomických sil. Poselství Faktoru Churchill zní, že rozhodující úlohu v dějinách může sehrát jeden jediný člověk; bez Churchilla by dnes Evropa vypadala jinak.

Kniha je napsána velice moderně a výborný překlad Pavla Bakiče se snaží zachytit i tuto stránku díla. Churchillovo „V“ vzkazuje němčourům „**Vysmahněte!**“, jeho oblečení je popisováno na základě společné znalosti Panství Downton, povaha narázkami na Hvězdné války. Výborný je i výběr střípků událostí, které dokreslují Churchillův život a charakter: na své první oficiální cestě za Rooseveltem přečetl tři díly dobrodružství kapitána Hornblowera, jak z Foresterova románu mi připadá scéna, kdy sněmovna aplauduje Churchillovi za to, že nechal preventivně potopit francouzské loďstvo (1300 mrtvých francouzských námořníků), čehož by se žádný jiný její člen neodvážil, a on pláče pro to, co musel udělat. Naopak když se dověděl, že se jeho ministr nechal nacytat, jak v únorové noci na lavičce v parku hobluje gardistu, řekl jen: „V tomhle počasí! Na mou duši, člověk se dme pýchou, že je Brit!“ A to bylo v epoše, kdy král musel abdikovat jen proto, že si vzal rozvedenou ženu.

Johnson na několika místech knihy dává najevo své politické názory, ale vždy s mírou a vcelku k věci: cituje Churchillova stranického kolegu Ch. Mastermana „Přál si v Británii takové uspořádání, ve kterém by dobrotivé vyšší vrstvy pomáhaly tradicionalistickým a vděčným vrstvám pracujících“ a dodává: Stejnou pozici ještě dnes v tichosti zastává nemálo dobromyslných liberálů z vekoměst. Nebo když popisuje svou návštěvu polí, kde za Velké války padly statisíce mužů, zmíní, že jsou osety plodinou, kterou toho roku určila EU jako nejvýnosnější.

Kniha vychází v pravý čas, kdy opět někoho, jako byl Winston Churchill, budeme nutně potřebovat.

Kniha Zlín, 2016, přeložil Pavel Bakič, 456 str., 469 Kč

